

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 29 FEBRUARI 1928

No. 635

INHOUD.

	Blz.
EENIGE STATISTISCHE GEGEVENS OVER HET HAVENVERKEER VAN ROTTERDAM IN 1927 door <i>Mr. Dr. K. F. O. James</i>	186
Het jongste Jaarverslag van de Banque de France door <i>Mr. M. L. van Goudoever</i>	190
De Statistiek van de bedrijfsuitkomsten in den Landbouw door <i>J. H. Hageman</i>	191
Over de Balans van het Ouderdomsfonds door <i>K. Lindner</i> met Naschrift door <i>H. T. Hoven</i>	192
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Rapport van de „Liberal Industrial Inquiry Committee”. II. De hervorming van het Engelsche Bankwezen door <i>F. W. Forge</i>	195
BOEKAANKONDIGING:	
J. H. Leppink: De Gemeentefinanciën, bespr. door <i>Prof. Mr. D. van Blom</i>	196
MAANDLIJFERS:	
Rijkspostspaarbank.....	197
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank.....	197
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam.....	197
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	197
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	198—204
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.***ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.****COMMISSIE VAN ADVIES:**

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedeegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

28 FEBRUARI 1928.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze week geen verandering van beteekenis. Particulier disconto noteerde meestal omstreeks $3\frac{13}{16}$ pCt.; de prolongatierente schommelde tusschen $3\frac{1}{2}$ en $3\frac{3}{4}$ pCt. en de callrente tusschen $2\frac{1}{2}$ en 3 pCt.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft weinig veranderingen van beteekenis te zien. De post binnenlandsche wissels verminderde met f 5,3 miljoen. De beleeningen blijken met f 5,1 miljoen te zijn toegenomen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel op dezelfde hoogte. Het zilver daalde met f 100.000,—. De post papier op het buitenland vertoont een teruggang van f 9,1 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een vermeerdering van f 2 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie klom met f 8 miljoen. Het tegoed van het Rijk liep met f 6 miljoen terug. De rekening-courant-saldi van anderen geven een daling van f 9,4 miljoen te zien. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 1,4 miljoen meer dan verleden week. Het dekkingspercentage is 56.

* * *

Ook in de wisselkoersen kwam deze week niet veel verandering. In het midden der week was er een kleine inzinking; vooral voor Ponden; maar later was de markt weer vaster, zoodat de meeste koersen per saldo geen verandering ondergingen. Alleen Spanje was opnieuw flauwer. Aanvankelijk trad er een kleine stijging in en werd het verlies van de vorige week voor een groot gedeelte ingehaald, daarna trad opnieuw een daling in, zoodat gisteren voor $41,92\frac{1}{2}$ werd afgedaan.

LONDEN, 27 FEBRUARI 1928.

Gesteund door de aanwezigheid van Fransch geld, was de geldmarkt in het begin van de vorige week over het algemeen zeer ruim. Callgelden werden vernieuwd tegen $3\frac{1}{4}$ pCt. In het midden van de afgelopen week trokken de geldprijzen echter iets aan door het opzeggen van gelden door een van de banken. De disconto-rente bleef onveranderd. Het disconto voor driemaansch bankaccepten was $4\frac{1}{2}$ tot $4\frac{3}{16}$ pCt. De weekbalans van de Bank of England toonde ook een beter beeld, daar de Reserve door een daling van £ 78.800,— in den metaalvoorraad en van £ 214.000,— van de biljettencirculatie met £ 135.200,— steeg.

EENIGE STATISTISCHE GEGEVENS OVER HET HAVENVERKEER VAN ROTTERDAM IN 1927.

De onlangs door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde statistiek van het havenverkeer doet ons zien, dat het jaar 1927 voor de haven van Rotterdam, wat de totaalcijfers betreft, een gunstig jaar is geweest, want het havenverkeer dezer gemeente, dat in 1926 dank zij den sterk vermeerderden uitvoer van steenkool de cijfers van 1925 ruim overschreden had, is op zijn beurt overtroffen geworden. De bedoelde totaalcijfers vertoonen voor de jaren 1925, 1926 en 1927 het volgende verloop:

	1925	1926	1927.
Geloste ingevoerde waren ..	5.338.177	5.200.564	6.172.463
Geloste doorgevoerde waren	11.706.533	10.208.969	17.623.958
Totaal geloste waren....	17.044.710	15.409.533	23.796.421
Geladen uitgevoerde waren ¹⁾	2.945.094	4.543.353	3.599.973
Geladen doorgevoerde war. ¹⁾	8.912.155	17.391.375	13.171.550
Totaal geladen goederen.	11.857.249	21.934.728	16.771.523
Geladen bunkerkolen in Ned. schepen.....	583.025	576.100	774.056
Geladen bunkerolie in Ned. schepen.....	16.505	30.632	32.219
Totaal havenverkeer....	29.501.489	37.950.993	41.344.219

¹⁾ Hieronder is de in vreemde schepen geladen bunker-
kool en bunkerolie begrepen.

Verschaffen deze cijfers in zekeren zin een beeld van de havenbeweging, een betrouwbare maatstaf van de normale ontwikkeling daarvan en van de bedrijvigheid in de haven geven zij niet, omdat daarvoor de invloed der kolenstaking uit die cijfers eigenlijk geëlimineerd zou dienen te worden. Te dien einde drukken wij nogmaals de aan- en uitvoercijfers af, nadat het kolenvoer daaruit is gelicht. De cijfers vertoonen dan het volgende aspect:

	1925	1926	1927.
Geloste ingevoerde waren ..	4.764.858	4.957.343	5.266.908
Geloste doorgevoerde waren	11.448.485	10.103.612	17.293.520
Totaal geloste waren....	16.213.343	15.060.955	22.560.428
Geladen uitgevoerde waren.	1.836.298	2.048.480	1.925.552
Geladen doorgevoerde waren	2.011.268	2.348.948	2.356.254
Totaal geladen waren....	3.847.566	4.397.428	4.281.806
Totaal havenverkeer....	20.060.909	19.458.383	26.842.234

Een beschouwing dezer cijfers leert ons, dat, wanneer het havenverkeer een toeneming vertoont, deze geheel voor rekening van den vergrooten invoer komt, terwijl de uitvoer zelfs een weinig is afgenomen ten gevolge van het terugloopen der uit het eigen land afkomstige goederen.

Een ontleding van de totaalcijfers in die van stukgoed en massagoed doet verder uitkomen, dat de oogenschijnlijk gunstige uitkomst van het jaar 1927 voor Rotterdam grootendeels te danken is aan de buitengewone en door bijzondere omstandigheden veroorzaakte ontwikkeling van het massagoedverkeer, waar- onder in dit verband slechts begrepen wordt de verscheping van steenkool, graan, erts, hout en minerale oliën. Het zij ons vergund, hiervan nog de volgende cijfers te vermelden:

	1913	1925	1926	1927.
Aanvoer van massagoed....	16.710.061	13.445.387	11.909.184	19.745.533
Uitvoer van massagoed....	4.076.697	8.926.745	18.458.003	13.537.060
Totaal verscheept massagoed	20.786.758	22.372.132	30.367.187	33.282.593
Aanvoer van stukgoed.....	5.350.965	3.599.323	3.500.194	4.050.888
Uitvoer van stukgoed.....	3.281.759	3.530.034	4.046.537	4.040.738
Totaal verscheept stukgoed.	8.632.724	7.129.357	7.546.731	8.091.626

Terwijl derhalve het massagoed sinds 1926 een vooruitgang van 10 pCt. aanwijst, en daarmee het voor-

oorlogsche quantum met meer dan 50 pCt. overschreden heeft, vertoont intusschen ook het stukgoed — een zeer heuglijk verschijnsel te midden van de vele factoren, die ons havenverkeer, speciaal betreffende het stukgoed, bedreigen — een bescheiden vooruitgang, al is dan nog steeds het peil van vóór veertien jaar niet bereikt. Bij de beschouwing dezer cijfers dient weliswaar in het oog te worden gehouden, dat onder dit goed nog verschillende artikelen begrepen zijn, welke eigenlijk het stukgoedkarakter missen, waarbij wij denken aan b.v. natuursteen, kalk, tras, cement en krijt, plantaardige olie in bulk, en meestal ook salpeter of andere meststoffen, maar zulks behoeft de vergelijking tusschen het stukgoedverkeer in de verschillende jaren uiteraard niet onzuiver te maken; bovendien zou het tamelijk omslachtige en vrij willekeurige berekeningen vereischen om het stukgoedverkeer, in dien zin enger omgrensd, in onderling vergelijkbare cijfers uit te drukken.

Al neemt dan, gelijk gezegd, het over onze haven vervoerde quantum stukgoederen langzaam toe, uit de volgende opgave omtrent de (in procenten uitgedrukte) verhouding tusschen massagoed en stukgoed blijkt, dat de verhouding van dat laatste zoo zeer begeerde goed in proportie tot de totale goederenbeweging sinds 1913 onafgebroken dalende is. Die verhouding was in de jaren 1913, 1925, 1926 en 1927 als volgt:

	1913	1925	1926	1927
Massagoed	70,8 %	75,8 %	80,- %	80,4 %
Stukgoed	29,2 %	24,2 %	20,- %	19,6 %
Totaal	100,- %	100,- %	100,- %	100,- %

Waarbij verder uit een nadere splitsing der cijfers blijkt, dat de invoer van voor het binnenland bestemd en de uitvoer van uit het eigen land afkomstig stukgoed sinds 1926 eenigszins afnam, hetgeen echter gecompenseerd wordt door een groter doorvoer, zoolw landwaarts als zeewaarts van stukgoed.

Het behoeft geen betoog, dat een overzicht van het Rotterdamsche havenverkeer weinig waarde zou hebben, indien daarbij buiten beschouwing gelaten zouden worden de andere havens, welke grootendeels hetzelfde achterland als Rotterdam bedienen. Helaas ontbreken echter alle betrouwbare gegevens over Antwerpens goederenbeweging. Zelfs de cijfers over het jaar 1925 zijn nog niet bekend, zooals ook de president der „Fédération Maritime d'Anvers" in zijn toespraak van 20 December l.l. nog spijtig opmerkte. Wanneer binnenkort de Rijnvaartcijfers over 1927 uitkomen, zal het wellicht mogelijk zijn, daaruit eenige conclusies ten aanzien van de verhouding tusschen Rotterdam en Antwerpen te trekken. Voorloopig kunnen wij dus slechts Amsterdam, Hamburg, Bremen en Emden in onze beschouwingen betrekken, hetgeen trouwens met het oog op den invloed der uitzonderingstarieven op de Deutsche spoorwegen geenszins van belang ontbloeit is. Uit zulk een vergelijking (het kolenvoer is buiten beschouwing gelaten) blijkt nu, dat in de verschillende havens de volgende stijging van het goederenvervoer van 1926 op 1927 heeft plaats gehad.

	Rotterdam	Amsterdam	Hamburg	Bremen	Emden
Invoer	50 %	22 %	53 %	55 %	29 %
Uitvoer	2,6 %	12,1 %	6,7 %	5,7 %	44,6 %
Totaal	38 %	18 %	32 %	43 %	31 %

Terwijl Rotterdam aldus weliswaar wat den uitvoer betreft, een teruggang aanwijst waarop reeds hierboven de aandacht is gevestigd, maakt de vermeerdering in het totaal zijner goederenbeweging tegenover die der andere havens (Antwerpen steeds uitgezonderd) geen slechten indruk. Helaas wordt echter het beeld geheel anders, wanneer ook de andere massagoederen, met name erts en graan, uit de cijfers geëlimineerd worden. Het volgende staatje toont zulks aan:

Stijging van het stukgoedverkeer van 1926 op 1927.

	Rotterdam	Amsterdam	Hamburg	Bremen	Emden
Invoer	10,6 %	18 %	43,5 %	47,1 %	45,7 %
Uitvoer	- 2,3 %	12 %	9,5 %	4,3 %	- 26,9 %
Totaal	3,7 %	15 %	25,5 %	29 %	- 1,8 %

Laten wij Emden buiten beschouwing, waar het stukgoedverkeer onbeduidend is (hoogstens pl.m. 120.000 ton), dan blijkt derhalve niet alleen de stukgoeduitvoer over Rotterdam achteruitgegaan, maar de aanwas van het geheele stukgoedverkeer te dezer stede zeer gering in verhouding tot die van Amsterdam en de Deutsche Noordzeehavens, m.a.w. Rotterdam is relatief achteruitgegaan, wat het niet-massagoed betreft.

Wat nog de verhouding tot Antwerpen aangaat, al zijn geen betrouwbare cijfers omtrent de goederenbeweging bekend, een enkele aanwijzing is wel te vinden in de tonnage der ingekomen schepen, welke zich als volgt in het afgelopen jaar verhiel.

	Schepen	netto reg. ton
Rotterdam	13.155	21.242.757
Antwerpen	11.418	19.980.151

Rotterdam zag derhalve in 1927 zijn niet onaanzienlijken, door de abnormaal groote kolenvladingen van 1926 verworven voorsprong op Antwerpen bijna geheel behouden. Vermoedelijk is bovendien de goederenbeweging onzer haven nog gunstiger dan die van de Scheldestad, want, voorzover dit berekend kon worden, bleek ons de scheepsruimte te Rotterdam, waarschijnlijk dank zij het grootere percentage massagoederen, beter benut dan te Antwerpen¹⁾. Schatten wij de huidige verhouding van scheepstonnage en vervoerd aantal tonnen te Antwerpen op 1 : 1.60, dan zou het goederenvervoer van Antwerpen in 1927 hebben bedragen pl.m. 32.000.000 ton, dus aanmerkelijk minder dan dat van Rotterdam, waaronder echter naar verhouding zeer veel meer massagoed begrepen is.

Alvorens wij onze aandacht bepalen bij enkele categorieën van goederen in het bijzonder, willen wij nog trachten na te gaan, hoe de ontwikkeling van het havenverkeer van Rotterdam zich aan het einde van het jaar liet aanzien. Wij hebben daartoe de volgende staten opgesteld aangaande de verdeeling der goederenbeweging (kolenvervoer wederom uitgezonderd) en der ingekomen tonnage over de vier kwartalen van 1927, uitgedrukt in percentages van de jaarquanta.

Loop der goederenbeweging in de kwartalen van 1927.

	Ie kw.	Ile kw.	III kw.	IV kw.	1927
Rotterdam	23, - %	24,1 %	27, - %	25,9 %	100 %
Hamburg	21,9 %	26,1 %	24,4 %	27,6 %	100 %
Bremen	22, - %	23,4 %	23,4 %	31,2 %	100 %

Loop der scheepvaartbeweging in de kwartalen van 1927.

	Ie kw.	Ile kw.	III kw.	IV kw.	1927
Rotterdam	24,9 %	24,8 %	25,8 %	25,5 %	100 %
Hamburg	22,8 %	25,2 %	24,9 %	27,1 %	100 %
Antwerpen	24,3 %	24,9 %	25,5 %	25,3 %	100 %

Deze opgave doet ons zien, dat de Deutsche havens nog steeds vooruitgaande zijn, terwijl Rotterdam, en in mindere mate ook Antwerpen, in het laatste kwartaal de bedrijvigheid in hunne havens eenigszins zagen afnemen. Voorzover bekend, heeft zich dit verschijnsel ten aanzien van Rotterdam — niet ten opzichte van Antwerpen — ook in Januari 1928 voortgezet, hetgeen de toekomst onzer haven niet zeer rooskleurig maakt.

Wanneer wij nu eenige categorieën van goederen nader onder de loupe nemen, willen wij beginnen met het graanvervoer, waarvan de stijging in het afgelo-

¹⁾ De verhouding tusschen het aantal ingekomen netto registertonnen en het quantum vervoerde tonnen van 1000 KG. was te Rotterdam en te Antwerpen als volgt:

Jaar	Rotterdam		Antwerpen	
	n. r. t.	1000 K.G.	n. r. t.	1000 K.G.
1913	12.024.796	18.871.934 = 1 : 2,25	13.047.465	29.419.482 = 1 : 1,57
1924	16.410.020	21.355.850 = 1 : 1,69	15.214.327	25.449.842 = 1 : 1,30
1927	21.242.757	41.344.219 = 1 : 1,94	19.980.151	? = 1 : ?

pen-jaar vooral opvallend was. Weliswaar geldt ook te dezen aanzien, wat wij in het algemeen reeds opmerkten, nl. dat, wanneer Rotterdams aanvoer steeg, die van de andere havens in nog sterkere mate toenam, zoodat Rotterdam niet in bevredigende mate de voordeelen heeft genoten der bijzonder gunstige conjunctuur van deze groep artikelen.

De cijfers waren als volgt:

Aanvoer van granen en peulvruchten.

	Rotterdam	Amsterdam	Hamburg	Bremen	Antwerpen	Emden
1926	3.572.519	156.602	2.033.673	805.992	3.544.044 ¹⁾	143.360
1927	4.739.210	303.520	3.977.814	1.268.243	? ²⁾	243.964
Stijging	32,6 %	93,7 %	95,6 %	57,3 %	?	70,2 %

Het dit jaar zoo overvloedig over Rotterdam aangevoerde graan was uiteraard voor het grootste gedeelte voor Duitschland bestemd. Daarentegen bedroeg de doorvoer naar Elzas-Lotharingen en naar Zwitserland nog slechts een luttel quantum, nl. 5.244, resp. 53.222 ton. Wat Rotterdam op dit punt verloren heeft, wordt wel aangetoond door de omstandigheid, dat Straatsburg volgens de Fransche statistiek dit jaar via Antwerpen 518.000 ton, volgens de statistiek van het Comité du remorquage gratuite 710.392 ton graan importeerde. Dat verder de aanvoer van graan voor Zuid-Duitschland door de Deutsche spoorwegtarieven bijkans onmogelijk wordt gemaakt, hopen wij spoedig in dit tijdschrift met cijfers aan te toonen. Nog worde vermeld, dat de import van Russisch graan over Rotterdam dit jaar weer zeer gering was, maar te Hamburg nog minder bedroeg. De cijfers dienaangaande waren als volgt (peulvruchten niet inbegrepen):

	1913	1926	1927
over Rotterdam	± 2.000.000	306.670	295.408
over Hamburg	1.207.597	311.599	116.008

Ook de ertsaanvoer over Rotterdam was dit jaar zeer gunstig, hetgeen, naar verluidt, goeddeels moet worden toegeschreven aan de groote importen der Deutsche industrie ten einde wederom voorraden aan te leggen, welke in de laatste jaren, toen men over te weinig kapitaal beschikte om dit aldus te immobiliseeren, had ontbeerd. In zoverre kan dus ook deze gunstige factor in Rotterdams goederenbeweging een tijdelijke blijken te zijn. De aanvoer van ijzer- en mangaanerts bedroeg dit jaar niet minder dan 10.416.406 ton tegenover 5.412.219 ton in 1926. De aanvoer van andere ertssten steeg ook eenigszins nl. van 719.975 ton tot 990.176 ton. Het ijzererts kwam voor 51 pCt. uit Zweden, voor 19 pCt. uit Spanje en voor 10 pCt. uit Algiers-Tunis.

Gememoreerd worde, dat de ertsaanvoer over Hamburg (geen ijzererts) een weinig achteruit liep, evenals die over Bremen, maar dat die over Emden, welke evenals de aanvoer over onze haven voor het Roergebied bestemd is, van 1.884.729 ton tot 2.465.220 ton steeg.

Reeds is terloops gesproken over het steenkoolvervoer, waarin sinds 1926 natuurlijk grondige wijzigingen hebben plaats gevonden. De invoer van Engelsche kolen in ons land is wederom zeer sterk toegenomen, waarvan de invoer van Deutsche kolen uiteraard den terugslag heeft ondervonden. Het volgende staatje toont zulks aan:

	1925	1926	1927
invoer uit Engeland	1.351.227	536.960	1.906.801
„ „ Duitschland	7.368.423	10.033.915	7.277.627

terwijl de productie van Nederland aldus was:

6.848.567 8.850.000 ± 9.040.000

Het gevolg van een en ander is, dat over Rotterdam

¹⁾ In dit cijfer zijn ook de zaden begrepen, zoodat dit quantum vergeleken moet worden met den aanvoer van granen en zaden te Rotterdam, welke in 1926 bedroeg 3.831.138 ton.

²⁾ De aanvoer van granen te Antwerpen bedroeg in het 1e semester van 1927 pl.m. 1.900.000 ton.

wederom 1.177.519 ton Engelsche kolen werden ingevoerd, waarvan 325.691 ton voor doorvoer langs den Rijn, voornamelijk voor Duitschland, maar ook voor Frankrijk en Zwitserland, bestemd was. Onder den aanvoer compareert nog 54.255 ton Amerikaanse kolen als gevolg van de kolenschaarste van 1926.

De uitvoer over zee van Nederlandsche kolen is uiteraard sinds het vorige jaar teruggelopen, maar bedraagt toch nog steeds 1.674.421 ton kolen, terwijl bovendien 256.252 ton Nederlandsche kolen uit Limburg via Rotterdam den Rijn opgingen. De uitvoer ter zee van langs den Rijn aangevoerde Duitsche kolen bedroeg dit jaar 10.815.296, waarvan Italië en Frankrijk (voornamelijk op de herstelrekening) 3.634.287 ton en 3.133.291 ton ontvingen.

Het totale kolenvervoer over onze haven, bunker-kolen inbegrepen, daalde van 18.461.980 ton tot 14.469.766 ton. Gebunkerd werd er dit jaar 2.285.296 ton kolen tegen 2.574.771 in 1926 en 1.633.669 ton in 1925.

Zeer gunstig heeft zich dit jaar ontwikkeld het houtvervoer. Van 842.763 ton¹⁾ steeg de invoer tot 1.292.197 ton, waarbij er op gewezen wordt, dat een naar verhouding even groote vermeerdering in den houtaanvoer te Hamburg en te Bremen werd bereikt, terwijl ook de aanvoer over Amsterdam (doch deze is voor het binnenland bestemd) een weinig toenam. Met dat al is de houtaanvoer over Rotterdam in den omvang, welke deze in 1910 en 1913 had, nog in geen deele geëvenaard.

Ook de aanvoer van *minerale oliën* vertoont weder de gebruikelijke toeneming, en ditmaal zoowel van den in- als van den doorvoer. Voornamelijk speelt hierbij een rol de groep „ruwe aardoliën en n.a.g. derivaten daarvan”, welke uit de Vereenigde Staten en vooral uit Mexico worden aangevoerd. In dit verband kunnen met voldoening de plannen tot aanleg eener nieuwe petroleumhaven worden begroet.

In aansluiting aan deze algemeen als massagoed beschouwde artikelen, kan melding gemaakt worden van eenige groepen, welke min of meer datzelfde karakter dragen.

De uitvoer der post „*kalk, tras, cement en krijt*” nam aanmerkelijk toe, dank zij den vergrooten uitvoer van het via den Rijn aangevoerde Duitsche cement. Hierbij speelt de kwestie der scheepsvrachten waarschijnlijk een rol.

De aanvoer van *natuursteen* (uit Zweden), welke gedurende het eerste semester sterk was teruggelopen, bleef ten slotte niet onder dien van 1926.

Vaak is ook als massagoed te beschouwen het artikel *plantaardige oliën*, dat meer en meer in tanks wordt aangevoerd. Zoowel de aan- als de uitvoer — welke beide pl.m. 100.000 ton bedragen — stegen een weinig. Onder den voor driekwart voor het binnenland bestemden aanvoer treft men o.m. katoenzaadolie, grondnotenolie, palmolie en vooral soyaolie aan (de invoer daarvan in Nederland steeg van 49.764 tot 75.473 ton), terwijl onder den uitvoer wederom grondnotenolie en soyaolie, maar vooral lijnolie, cocosolie en geharde plantaardige oliën compareeren.

Aan deze groep van artikelen aanknappend, willen wij ook het vervoer noemen van *salpeter en andere meststoffen*. De overzeesche aanvoer daalde nog steeds, doordat de toch reeds sterk gereduceerde aanvoer van Chilisalpeter bijna geheel uitbleef. Werd in 1913 voor binnenlandsch gebruik 203.584 ton van dit artikel geïmporteerd, waarvan 153.117 ton over Rotterdam, in 1927 waren deze cijfers 88.269, respectievelijk 36.951 ton. Eenige opleving van dezen import wordt intusschen wel verwacht, nu in Chili de uitvoer is vrijgegeven en de prijzen zijn gedaald. In Hamburg had reeds zulk een opleving plaats; de

¹⁾ Hierbij moet opgeteld worden het hout, dat tijdens de groote drukte van 1926 niet in de Waalhaven kon gelost worden en te Schiedam werd overgeslagen. Deze hoeveelheid is te schatten op 150.000 ton.

import steeg er in het laatste jaar van 108.754 ton tot 163.959 ton.

De uitvoer van meststoffen nam over Rotterdam buitengewoon sterk toe, het quantum steeg niet minder dan van 163.515 tot 293.334 ton, hetgeen geheel te danken is aan den grooten aanvoer van Duitsche meststoffen langs den Rijn. De statistiek laat de veronderstelling toe, dat het hier grootendeels thomaspfosphaat, voor een deel ook zwavelzure ammoniak, betrof.

Uit de stukgoedartikelen zullen wij met het oog op de plaatsruimte slechts enkele grepen kunnen doen.

De zeer belangrijke aanvoer van *zaden* (voornamelijk Argentijnsch lijnzaad) steeg doordat Duitschland weer meer via onze haven betrok (123.610 ton).

Hetzelfde kan opgemerkt worden voor den aanvoer van *soyaboonen* uit Sibirië en Japan. De invoer voor het eigen land is evenwel tot een onbeduidend quantum teruggelopen.

Evenzeer daalde — zij het ook, dat het hier veel grootere hoeveelheden betreft — de invoer van *grondnoten* voor de binnenlandsche industrie, welke blijkbaar tegenwoordig meer voordeel ziet in den aanvoer van ruwe olie.

De betrekkelijk geringe aanvoer van *palm-pitten* steeg ten gevolge van meerdere afneming in Duitschland.

Onze haven zag voorts evenals Amsterdam den omvang harer *copraaanvoer* weder terugloopen tot onder dien van 1925 en 1926, daar Nederlandsch-Indië minder naar ons land exporteerde dan in de afgelopen jaren het geval was.

Steeg de aanvoer van *peulvruchten* over Rotterdam tot het voor de laatste jaren niet ongunstige, maar in verhouding tot den aanvoer in 1910—1913 nog zeer lage cijfer van 65.470 ton, de import van *rijst* was dit jaar buitengewoon ongunstig. Doordat in Italië en de Vereenigde Staten de rijstmolens goedkooper schijnen te kunnen werken dan hier te lande, daalde de import van ongepelde rijst van 215.274 ton tot 130.009 ton, terwijl de invoer van gepelde en gebroken rijst daarentegen steeg van 16.711 ton tot 38.323 ton. Door dezelfde oorzaak daalde de uitvoer van gepelde en gebroken rijst uit ons land van 111.745 ton tot 85.456 ton. Dat Rotterdam daarvan den terugslag ondervond, is duidelijk; de aanvoer van ongepelde rijst daalde met 60.000 ton, maar de verschuivingen in den in- en uitvoer van gepelde rijst compenseerden elkaar, hoewel Italië vooral per wagon importeerde.

Een ander belangrijk artikel, dat tot het zakgoed behoort, is *meel en bloem*. De eertijds zoo groote aanvoeren voor Duitschland zijn ten gevolge van de hooge invoerrechten geheel vervallen, maar wel werd dit jaar voor binnenlandsche rekening het groote quantum van 143.534 ton over Rotterdam aangevoerd tegenover 110.569 ton in 1926.

Grootendeels hetzelfde verloop vertoont de aanvoer van *zemelen en andere afval van granen en zaden*. De uitvoer daarvan daalde echter in geen geringe mate. Zoowel de aan- als de uitvoer van meelfabrikaten (stijfjel, aardappel- en tapiocameel, enz.) ontwikkelde zich gunstig.

Een zeer belangrijk transport is steeds dat van *veevoeder*, waaronder de lijnkoeken een overheerschende plaats innemen. Wat te dezen aanzien intusschen door vermeerderden aanvoer voor doorvoer gewonnen werd, ging verloren door een geringeren aanvoer voor binnenlandsch gebruik. Minder heuglijk is, dat 14.188 ton langs den Moerdijk per lichter naar Rotterdam werd aangevoerd, maar daar staat tegenover, dat een even groot quantum via onze stad naar België werd geëxporteerd. In het afgelopen jaar schijnt de aanvoer van lijnkoeken sterk het nadeel te hebben ondervonden van de lage prijzen van maïs, waarvan de import inderdaad zeer groot was.

Ongunstig was dit jaar de aanvoer van *ruwe riet-suiker* voor de binnenlandsche industrie, en in verband daarmee de uitvoer van geaffineerde en *geraffineer-*

de suiker. De vermindering in aan- en uitvoer kostte Rotterdam diensgevolge een transport van pl.m. 275.000 ton. Niet alleen de algemeene ongunstige conjunctuur is van een en ander de oorzaak, hetgeen reeds hieruit blijkt, dat de (weliswaar niet zoo omvangrijke) aanvoer over Amsterdam stijgende was.

Voorts liep de toch reeds sinds eenige jaren ingekrompen aanvoer van *koffie* verder terug tot 44.472 ton, een quantum, dat de helft van den aanvoer in 1913 representeert. Het schijnt, dat de faciliteiten van Hamburg en de Deutsche spoorwegen te dezen aanzien afdoende werken, want Hamburgs aanvoer steeg tot 128.954 ton. Intusschen wist toch Amsterdam, welks koffiëhandel de Rotterdamsche meer en meer schijnt te overvleugelen, zijn aanvoer te vergrooten.

De aanvoer van *cacaoboemen* nam een weinig toe, hetgeen niet gezegd kan worden van den uitvoer van *cacao*.

- Dit jaar was de aanvoer van *katoen* over Rotterdam, op zichzelf gezien, niet ongunstig, maar een vergelijking met de andere havens wijst uit, dat Hamburg te dezen aanzien 125 pCt. vooruitgang en Bremen 66 pCt., maar Rotterdam „slechts” 20 pCt.¹⁾

De aanvoer van *wol* over Rotterdam bleef dit jaar onbelangrijk, al valt hier een kleine vooruitgang te constateeren in tegenstelling met Amsterdam, waar de nog geringere import daalde. Hoe zeer Hamburg wederom de wolhaven bij uitnemendheid is geworden, wordt aangetoond door het feit, dat de aanvoer aldaar tot 125.169 ton steeg, waarmee het hooge cijfer van 1913 overtroffen en het tienvoudige van den Rotterdamschen aanvoer bereikt werd.

Hetzelfde wat wij over den katoenaanvoer opmerkten, geldt ongeveer ten aanzien van den *huidenimport*. Deze zou niet ongunstig genoemd kunnen worden, ware het niet, dat Hamburg dit jaar zoowel relatief als absoluut zijn huidenaanvoer zooveel sterker zag ontwikkelen. De invoer van huiden in ons land over de Belgische grens blijft belangrijk.

Gunstig liet zich dit jaar de aanvoer van *looistoffen* aanzien, doordat Duitschland — evenals over Hamburg — over onze haven grootere hoeveelheden importeerde.

Was in het 1e semester van 1927 de aanvoer van *tabak* vrij gunstig, over het geheele jaar is geen vooruitgang bereikt. De alhier aangevoerde en voor doorvoer bestemde tabak ging bijna geheel naar Duitschland, welk land dit jaar groote hoeveelheden importeerde, hetgeen den aanvoer over Bremen niet weinig ten goede kwam. Hamburgs aanvoer daalde echter.

Ook ten aanzien van dit artikel ondervindt Rotterdam concurrentie van den aanvoer over de Belgische grens.

De invoer van *zuidvruchten*, welke in het eerste semester achterbleef, heeft zich later hersteld, zoodat het totaalcijfer niet daalde. Dat Rotterdam hiermede niet tevreden kan zijn, blijkt wederom uit den zeer sterken vooruitgang, welke Bremen (voor bananen) en Hamburg (voor sinaasappelen) te zien geven. Het is bekend, dat de Deutsche spoorwegtarieven op dit gebied ons zeer veel nadeel berokkenen. Er worde op gewezen, dat de statistiek nog geen directen aanvoer van Zuid-Afrikaansch fruit aantoot.

Den geheelonthouder zal het voorts niet aangenaam zijn, te vernemen, dat de aanvoer van *gedistilleerd* toe- en die van *mineraalwater* afnam. De aanvoer van *bier* en *wijn* bleef gelijk, evenals de belangrijke uitvoer van *gedistilleerd* en *spiritus*, terwijl de uitvoer van *bier* vermeerderde.

De aanvoer van *vleesch* (voornamelijk in bevroren toestand aangevoerd uit Argentinië) was dit jaar gering, hetgeen, hoewel te betreuren, niet behoeft te verontrusten, in zooverre als ook de aanvoer over Amsterdam en Hamburg terugliep. Mede de uitvoer van

vleesch daalde, hetgeen wel met de verbodsbepalingen van Engeland zal samenhangen; de uitvoer van versch vleesch uit ons land naar Groot-Brittannië daalde immers van 25.760 ton in 1926 tot 410 ton, waartegenover de uitvoer van gezouten, gerookt of gedroogd vleesch geen adequate stijging aanwees, nl. van 32.833 tot 43.601 ton.

Terwijl verder de zeer groote aanvoer van *gesmolten dierlijk vet* (neutral lard, pure lard en compound lard) nog toenam, evenals die van *ruwe margarine*, *oleo- en grease-stearine*, ondervond de uitvoer van *bereide margarine* over onze haven een geringen teruggang, als een gevolg van de daling in den uitvoer van dit product naar Engeland en andere overzeesche afzetgebieden.

De uitvoer van *kaas* nam een weinig toe.

Een niet onaanzienlijke stijging wees voorts zoodat de in- als de uitvoer van de post „*dierlijke producten*” aan. Onder den uitvoer, welke de 100.000 ton te boven gaat, compareert voornamelijk de *gecondenseerde melk*, waarvan de export uit ons land naar Engeland alleen reeds 113.957 ton bedraagt.

Ten slotte mag in deze vluchtige behandeling van Rotterdams goederenbeweging een korte behandeling der volgende belangrijke industrieproducten niet ontbreken.

Chemische producten, verfwaren, enz. vormen een typisch stukgoed, zoodat het een verblijvend verschijnsel is, dat eenige vooruitgang in den invoer ervan gemeld kan worden; van grooter belang nog is de uitvoer, maar ook deze is toegenomen, hetgeen des te merkwaardiger is, nu de uitvoer over Hamburg schijnt te zijn afgenomen (zekerheid hieromtrent verschaft de voorloopige Hamburgsche statistiek niet).

Verder moet melding gemaakt worden van de groep der *manufacturen*, enz., waarvan de invoer evenals de uitvoer (het betreft hier producten van eigen industrie) een weinig steeg.

De aanvoer over zee van *aardewerk* en *porcelein* is gering, maar stijgende door meerderen doorvoer, de uitvoer uit eigen land en van doorgevoerde waren nam toe. Daarentegen nam de uitvoer van Nederlandsch *glas* over Rotterdam af, die van het Deutsche product toe.

De export van *baksteen* naar Amerika en Engeland daalde zeer sterk ten gevolge der overzeesche protectie maatregelen. Onze daardoor benadeelde haven profiteert uiteraard niet van den vermeerderden export van dit artikel naar Duitschland.

De invoer voor binnenlandsch verbruik van *papier* was stijgende evenals de uitvoer van Nederlandsch papier. Daarentegen nam de uitvoer van Duitsch papier af. Hoe belangrijk dit artikel voor onze haven is geworden, blijkt wel uit het feit, dat het totale quantum in 1927 over Rotterdam verscheept papier op 207.788 ton gesteld moet worden.

Ten slotte ontmoeten wij op onzen langen weg door de statistische gegevens de groepen *onbewerkte en bewerkte metalen*. Het is wellicht van belang hiervan eenige cijfers te noemen met het oog op het gewicht dezer posten. De gezamenlijke aanvoer dezer goederen steeg van 177.619 ton in 1926 tot 288.117 ton. Zulks zouden wij wederom niet aarzelen, gunstig te noemen, ware het niet, dat de aanvoer over Hamburg van 437.293 ton tot 662.669 ton gestegen was. De uitvoer dezer zelfde groep goederen daalde van 1.437.222 ton tot 1.297.513 ton, hetgeen bezien moet worden in het licht der omstandigheid dat de uitvoer over Hamburg evenzeer teruggelopen is, nl. van 855.699 ton tot 778.263 ton. Blijkbaar is Rotterdam op dit punt niet zwaarder getroffen dan door het terugloopen van den uitvoer van Deutsche metaalwaren onvermijdelijk was, een des te gunstiger feit, omdat bij den invoer, zooals wij zagen, het „Ausnahmetarif” op de Deutsche sporen voor „Eisen- und Stahlwaren” zijn uitwerking niet heeft gemist.

K. F. O. JAMES.

¹⁾ De absolute cijfers der aanvoeren in 1927 waren te Bremen 632.687 ton, te Hamburg 147.749 ton en te Rotterdam 60.962 ton.

HET JONGSTE JAARVERSLAG VAN DE BANQUE DE FRANCE.

Het verslag vangt aan met de mededeeling, dat de stabilisatie van den franc in het afgelopen jaar, dank zij de krachtige medewerking van den Staat, een heel eind in de goede richting is gestuurd.

Gelijk reeds in het vorige jaarverslag werd vermeld, stond de wet van 7 Augustus 1926 aan de Bank toe op de open markt zooveel goud en deviezen te koopen, als zij noodig oordeelde, zonder dat de daarvoor uit te geven bankbiljetten mee zouden tellen bij de berekening, of het maximum bedrag, dat de Bank mag uitgeven, was bereikt. Het geheele jaar door heeft de Bank van deze wettelijke bevoegdheid gebruik gemaakt en is daardoor in staat geweest den franc op peil te houden. Van alle kanten kwam materiaal ter markt. De kapitalen, die Frankrijk in de ongunstige financiële jaren hadden gemeden en in het buitenland waren belegd, kwamen, nu het vertrouwen in den Staat was teruggekeerd, in groote hoeveelheden de grenzen over. Ook de gunstige handelsbalans — de uitvoer overtrof den invoer met ruim twee milliard francs — maakte het aanbod van deviezen overvloedig. Al wat de Bank aan deviezen en ook aan goud kocht, betaalde zij zonder eenige hulp van het buitenland. Ook haar biljettencirculatie nam niet toe, maar bleef het geheele jaar door, behalve in de laatste maanden, toen zij iets steeg, dezelfde. Aan een samenloop van gunstige omstandigheden, was deze stand van zaken te danken. Zoals gezegd, was het geld het geheele jaar door overvloedig. De particuliere banken hadden groote deposito's van uit het buitenland teruggevloede kapitalen. Deze waren tot nog toe gewoon haar deposito's in kort loopend handelspapier te beleggen, maar dit papier ontbrak door de slapte in zaken. Zij werden er daardoor van zelf toe gebracht om bij de Amortisatiekas, maar vooral ook bij den Staat, aan te kloppen om bons op korten termijn (eerst op één, later op twee jaren). Groote bedragen werden dientengevolge bij de Amortisatiekas en bij de Schatkist gestort. De Staat gebruikte deze gelden weer om daarmede hare schuld bij de Bank te verminderen, terwijl de Bank door die aflossing in staat werd gesteld haar aankopen van goud en deviezen zonder uitzetting van de biljettencirculatie te betalen. De Staat was er inmiddels op uit om de uitgegeven bonpenschuld zoo spoedig mogelijk te consolideeren, ten einde niet bij het vervallen van de bons genoodzaakt te worden wederom zijn toevlucht te nemen tot de Bank, van waar hij juist zoo lang mogelijk wilde wegblijven. Twee conversieelingen, een 7 pCt.'s in April met 15-jarigen looptijd en een 6 pCt.'s in Juni met 50-jarigen looptijd, werden met succes geplaatst.

Zoowel de Amortisatiekas als de Staat waren door de groote vraag naar bons in staat lager rente en langer looptijd te bedingen, wat aan het algemeen staatscrediet weer ten goede kwam.

Volgens overeenkomst met den Staat is de Bank vrij iederen dag hare deviezen wederom te verkoopen. De verliezen bij verkoop geleden zijn voor rekening van den Staat, maar ook de winsten komen hem ten goede. Deze winsten worden op de bankrekening der Amortisatiekas goedgeschreven. De Bank mag alleen provisie voor haar moeite berekenen.

Een belangrijk deel der deviezen werd door de Bank tegen goud ingeruild. Zij deed dit deels ter aanvulling van haar goudvoorraad, deels ter breideling van buitenlandsche speculatie van twijfelachtigen aard op de Fransche geldmarkt. De kasruimte stelde de Bank ook in staat een deel der oorlogsschuld van Frankrijk aan Engeland af te lossen, waarvoor een deel van den goudschat der Bank was verpand en welke op de balans der Bank als „or non disponible à l'étranger" voorkwam. Het vrijgegeven goud bevond zich einde December nog in de Bank of England, en komt op de balans voor als „or libre à l'étranger". Het doet thans weer dienst als gouddekking der biljetten, wat

het tot nog toe wegens het daarop rustende pandrecht niet kon doen.

De ruime kasmiddelen den Staat toevertrouwd, en de regelmatig binnen komende belastingen stelden de schatkist in staat inplaats van de twee milliard, die zij verplicht is jaarlijks aan de Bank af te lossen, in totaal ongeveer 11 milliard terug te betalen, waardoor haar schuld bij de Bank van 35 milliard op het eind van 1926 tot 24 milliard op het eind van 1927 was teruggevoerd. Het aan den Staat toegestane maximum credit werd in den loop van het jaar geleidelijk verminderd en bedroeg eind December 31 milliard. Gedurende 1927 stond de Staat voortdurend verre beneden zijn maximum.

De aanzienlijke aanwas van goud en deviezen, de belangrijke teruggang maar tegelijk saineering van de disconto's, (die zooals wij zoo dadelijk zullen zien, nog niet de helft van verleden jaar bedroegen) en de reusachtige aflossingen door den Staat, verklaren volgens het verslag de veranderingen, die in haar balans plaats grepen. Zij hebben alle meegewerkt om een belangrijk deel der biljettendeckking, tot nog toe bestaande in staatsschuld, te wijzigen in liquide en aan de onmiddellijke controle der Bank onderworpen activa.

De goudvoorraad bedroeg voorzoover „disponible" op het eind van het jaar ruim 4 milliard, de buitenlandsche saldi 51 millioen, de deviezen ongeveer 2,3 milliard.

Het gemiddelde bedrag aan disconto's bedroeg 2 tegen 4.5 milliard het vorige jaar. Men had de hulp van de Bank niet noodig. Het aantal wissels, alle van drie handteekeningen voorzien, bedroeg een 8 millioen, waarvan 17 pCt. lager dan 100 francs. Ook de kleine koopman blijkt van het disconteren bij de Bank partij te trekken. De gemiddelde looptijd was 18 dagen. Eind 1927 was er voor 170 millioen aan geprotesteerde wissels in portefeuille (effets en souffrance) tegen 196 millioen het vorig jaar. Niettegenstaande de saineering der disconto-portefeuille schijnt er toch nog heel wat kaf onder het koren te schuilen. De Bank hoopt een groot deel van de uitgestelde schuld alsnog binnen te krijgen, doch schreef haar voorloopig maar geheel af. Verschillende malen heeft de Bank haar disconto-rente moeten verlagen, van 6½ pCt. einde 1926, tot 4 pCt. einde 1927, wilde zij de voeling met de open markt niet geheel kwijtraken.

Voor rekeninghouders werd voor 22 milliard aan wissels geïnd, iets minder dan het vorige jaar. Het zijn voornamelijk cheques. De inning hiervan geschiedt kosteloos. De verrekening per clearing schijnt voor deze cheques nog niet mogelijk te zijn geweest.

De beleeningen bedroegen gemiddeld 1,7 milliard, tegen 2 milliard in het vorige jaar. Het surplus werd tot 25 pCt. verhoogd voor alle fondsen. Zoals men weet, zijn dit in hoofdzaak staats- en gemeente-obligatiën. Ook hier werd de rentevoet verschillende malen gewijzigd. Hij daalde in den loop van het jaar van 8½ tot 6 pCt. Onder de beleeningen zijn mede begrepen de voorschotten in rekening-courant; deze maken er zelfs het leeuwendeel van uit. De vaste beleeningen zijn van weinig betekenis. Volgens het verslag zijn verschillende onderpanden der voorschotten in rekening-courant in den loop van het jaar nagerekend. Menige rekening lag onvoldoende gedekt. De Bank heeft van de geldruimte gebruik gemaakt om ook hier saineerend op te treden en gedeeltelijke aflossing of aanvulling van het onderpand te vragen.

De bankbiljetten-circulatie schommelde tot October om en nabij de 52 milliard. Van October af steeg zij tot 55 milliard, doch bleef nog verre beneden het bij de wet van 4 December 1925 vastgestelde maximum van 58½ milliard. De Bank acht de verhooging der circulatie in de laatste drie maanden een gevolg van den aankoop van deviezen. Met inflatie door meerdere behoeften van den Staat heeft deze verhooging niets te maken.

In rekening-courant werd gestort 1.018 milliard en beschikt over 1.013 milliard, te zamen 2031 milliard;

het vorige jaar waren deze cijfers 1178, 1175 en 2353 milliard. Het aantal rekening-houders daalde van 345.700 eind 1926 tot 327.900 eind 1927.

Van de betalingen en ontvangsten werd voor ongeveer 87 pCt. gegireerd (v. j. 89 pCt.). Alle bankkantoren hebben een postrekening op de plaats hunner vestiging. De beweging dier rekeningen bedroeg 80 milliard tegenover 73 milliard in 1926. Het aantal kantoren met gelegenheid tot clearing (chambres de compensation) steeg van 190 bij het begin tot 200 bij het eind van het jaar. Zoals men weet, biedt onze circulatiebank slechts op drie plaatsen (Amsterdam, Rotterdam en den Haag) gelegenheid tot clearing. Pogingen om elders te clearen liepen bij ons tot nog toe, niettegenstaande de tegemoetkomende houding der Nederlandsche Bank, op niets uit. Door clearing werden 79 milliard tegen 82 milliard in 1926 verrekend.

Op het eind van 1927 waren er 81.107 bewaargevers bij de Hoofdbank en 28963 bij de succursales. In totaal waren er toen meer dan tien miljoen stukken bij de Bank in bewaring. Voor bewaargevers werden 310.218 stukken ge- en verkocht tegen 271.687 stukken het vorige jaar.

Behalve de Hoofdbank en hare bijkantoren te Parijs en omgeving had de bank op 159 plaatsen succursales, en op 83 plaatsen bureaux auxiliaires.

Het dividend, dat de Bank in twee termijnen moet uitkeeren, bedroeg over 1927 frs. 330 (verleden jaar frs. 320) en dat niettegenstaande de winst door het terugloopen der disconto's en beleeningen aanmerkelijk lager en de onkosten rekening hooger was. Men had de aandeelhouders het vorige jaar door groote reservering en afschrijving wat al te stiefmoederlijk behandeld en wilde dit blijkbaar dit jaar goedmaken. Dat de onkostenrekening hooger was dan het vorige jaar, kan, zoo luidt het verslag, geen verwondering baren, wanneer men nagaat, welke wijzigingen de balans in het afgelopen jaar heeft ondergaan en welke eischen daardoor aan de administratie zijn gesteld.

Het aandeelenkapitaal bestaande uit 182.500 aandelen van 1000 frs. was verdeeld over 31458 aandeelhouders, van wie er 11078 slechts één aandeel bezaten.

Het personeel der Bank telde eind December 5430 personen, terwijl bovendien nog 7883 mannelijke en vrouwelijke beambten tijdelijk aan de Hoofdbank en de succursales werkzaam waren.

Het verslag laat zich begrijpelijkerwijze niet uit over het tijdstip, waarop de feitelijke stabilisatie van den franc door de wettelijke zal worden vervangen. Waarschijnlijk weet de Regeering dat zelf nog niet. Van den kant der Bank is blijkbaar alles gedaan, wat ter voorbereiding der wettelijke stabilisatie gedaan had kunnen worden. Neemt men aan, dat de geheele goudvoorraad, voorzover „disponible”, ad 4 milliard op de balans in goud-francs staat uitgedrukt, dan zou dat een waarde van een 40 milliard papierenfrancs vertegenwoordigen. Voegt men hierbij de deviezen op de balans voorkomende ten bedrage van 2,3 milliard francs, dat zijn papieren francs, dan komt men tot een gouddekking, of wat daarmee gelijk staat, van 42,3 milliard. De 56 milliard bankbiljetten blijkens de balans in circulatie zouden dan een gouddekking van 75 pCt. hebben, dat is zoo groot als geen enkele andere circulatiebank, voor zoover ik weet, kan aanwijzen.

M. L. VAN GOUDOEVER.

Utrecht, 22 Februari 1928.

DE STATISTIEK VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN DEN LANDBOUW.

Tegenwoordig worden geregeld statistische overzichten van de Bedrijfsresultaten in den Landbouw opgenomen in de Pers. Deze overzichten zijn samengesteld uit de administraties van Landbouwers, aangesloten bij de z.g. Centrale Bureaux voor Landbouwboekhouding. Dit zijn bureaux, opgericht onder patronaat van verschillende landbouworganisaties, die

de boekhouding bijhouden van de bij hen aangesloten landbouwers. De oprichting ervan had ten doel meer eenheid in het systeem van boekhouding te brengen en de landbouwers te onttrekken aan den invloed van de talrijke particuliere boekhouders, wier bekwaamheid en betrouwbaarheid tegenover den fiscus, nog steeds de voornaamste reden dat de landbouwers een boekhouding bijhouden, niet steeds aan alle eischen voldeden.

Op grond van het feit, dat de door hen gevoerde administraties volgens dezelfde regelen bijgehouden worden, meent men, dat de cijfers daaruit geput en vereenigd in de door mij genoemde statistieken, indien maar het aantal bedrijven wier boekhouding wordt gecontroleerd toeneemt, gelegenheid zullen gaan bieden om daaruit gevolgtrekkingen te maken, welke op den duur de leer der landbouweconomie ten goede kunnen komen.

Deze meening wordt klaarblijkelijk gedeeld door de afdeling Landbouw van het Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, daar aan die statistieken een plaats is ingeruimd in het Verslag over den Landbouw over 1925 en 1926. Zij vonden een plaats, ten minste in dat van 1926, bij de diverse onderwerpen, die voor een deel betrekking hebben op de verschillende factoren der bedrijfsresultaten van den Landbouw, als indexcijfers voor productieprijzen en -kosten, arbeidsloonen, landprijzen, enz.

De publicatie van deze cijfers zou ontegenzeggelijk niet alleen groote aandacht verdienen van een ieder, die belang stelt in den landbouw, maar zou ook uit statistisch oogpunt zeer merkwaardig kunnen zijn, als een proeve om uit de interne gegevens van verschillende soortgelijke bedrijven tot algemeene conclusies te komen.

Dubbel jammer daarom is het, dat deze statistiek lijdt aan de kwaal van meer statistieken, nl. dat het eigenlijk slechts een verzameling van cijfers van zeer heterogenen aard is, weinig systematisch samengesteld en dat men nu daaruit maar conclusies wil gaan trekken. Hierdoor is de waarde ervan naar mijne meening zeer matig, zoo niet negatief.

In de eerste plaats om de klaarblijkelijke miskenning van de Wet der groote getallen, daar de statistiek slechts is samengesteld uit een betrekkelijk klein percentage van het totaal aantal H.A., zoowel wat het bouw-, als grasland betreft, zonder dat er ook maar eenige waarborg bestaat, dat de opgenomen cijfers een enigszins vertegenwoordigend beeld van het geheel vormen. Wil men voorbeelden: in de Noordelijke bouwstreek zijn opgenomen de resultaten van 6670 H.A. bouwland en 1066 grasland van de 36.600 en 8604 H.A., in het Klein Oldambt respectievelijk, 476 en 100 van de 6070 en 1060. Van de Kleibouwstreek in Friesland, waar het grootst aantal bedrijven wordt geadministreerd 4132 H.A. bouwland en 6368 H.A. grasland van de 25.500 en 31.300 H.A. Dit zijn dan nog de gunstigste cijfers. Doch al zijn zij ook weggelaten in de vergelijkende overzichten, toch zijn ook de resultaten opgenomen van 5, 3, 3 en 1 bedrijven in verschillende deelen van Drente, van 15 op de Zuid-Hollandsche eilanden en zoo meer.

Het is duidelijk, dat dit reeds op zichzelf reden genoeg zou zijn om de statistiek met voorzichtigheid te gebruiken. Trouwens tegen het maken van gevolgtrekkingen wordt op dien grond gewaarschuwd in de toelichting op de cijfers over 1924 (blz. VI verslag 1926).

Eene nadere bestudeering van de methode, volgens welke deze statistiek is samengesteld, moet verder tot de conclusie leiden, dat, al zijn de boekhoudingen alle volgens een zelfde systeem gevoerd en al zijn de cijfers volgens eenzelfde opzet verzameld en al was de verdeling van het aantal bedrijven volkomen maatgevend, ja, al waren de cijfers van alle bestaande bedrijven bekend, het een illusie zou zijn, indien men uit deze statistieken gevolgtrekkingen zou willen maken, die op den duur de leer der landbouweconomie

ook maar eenigszins ten goede zou kunnen komen. ¹

Hier toe vormt in de eerste plaats de wijze van groepeerings der cijfers een beletsel. We vinden deze methode vermeld in het Landbouwverslag over 1925 op pag. VI tot XIV. De groepeerings der cijfers geschiedde naar de verschillende landbouwgebieden, die ook elders in het landbouwverslag gevolgd wordt, op zichzelf zeer juist. Men heeft echter geen rekening gehouden met de absolute onvergelykbaarheid van landbouw en veeteeltbedrijven. Het is mij bekend, dat men uit de bestaande boekhoudingen der landbouwers, de splitsing niet zonder meer maken kon, maar ze zal toch gemaakt moeten worden, wil men eenigszins vergelykbare cijfers krijgen.

De gemaakte splitsing der verschillende kosten als loon, zaad en pootgoed, veevoer, mest en diversen heeft toch geen enkele beteekenis, indien we deze zonder meer per H.A. omrekenen. Wil de publicatie van deze cijfers doeltreffen, dan moet er toch iets anders uit te concluderen zijn, dan dat in het Veenweidedistrict in Friesland, waar de cijfers van slechts 1 H.A. bouwland verwerkt zijn, de kosten van zaad en pootgoed f 0,04 per H.A. zijn (100 pCt. meer dan het vorige jaar), terwijl die kosten bij de bouwbedrijven ca. f 20,— per H.A. bedroegen. Dezelfde sprongen ziet men in de cijfers der andere kosten.

Deze groote variaties liggen voldoende voor de hand maar hoe, als men in de toekomst de cijfers gaat vergelyken van Voorne en Putten, waar men het gemengde bedrijf heeft, met die van Goeree en Overflakkee, waar uitsluitend bouwland voorkomt? De cijfers van het zaad van Flakkee zijn dan natuurlijk per H.A. hooger, dan die op Voorne, hetgeen natuurlijk niet beteekent, dat een H.A. tarwe daar meer kosten aan zaad vraagt dan hier.

Opgemerkt moet nog worden, dat men alleen rekening houdt met gekocht zaad. Teelt men het zelf, dan telt het niet mee. Doch het gevolg is ook, dat bietenzaad, dat door bemiddeling van de suikerfabrieken verstrekt wordt, niet in rekening wordt gebracht.

Eveneens houdt men wel rekening met de berekening der rente van het in den inventaris belegde kapitaal, en de normaal gebruikelijke pacht in gevallen, waarin eigen land bewerkt wordt, doch is het loon van den bedrijfs houder of ondernemer niet in de berekening opgenomen. Daardoor zou men bijv. tot de conclusie komen, dat de bewerking der schrale zandgronden minder arbeid kostte dan die der vette klei, hetgeen natuurlijk niet juist is, en dat de opbrengst van den schralen zandgrond hooger is, dan die der betere gronden, hetgeen toch ook nog betwijfeld mag worden.

Op het storende van deze omstandigheden wijst men dan ook op pag. IX en X van het verslag van 1925.

Wat echter nog storender is en waar men niet op wijst, is dat de cijfers zijn geput uit de boekhoudingen der toevallig geadministreerde bedrijven. Het is duidelijk, dat op deze wijze een geheel ander beeld verkregen wordt, indien deze toevallig veel bieten verbouwen, dan wel wanneer ze aardappelen teelen, waarvan men de pooters elders koopt. Dat een paar geadministreerde bouwbedrijven in een streek, waar veeteelt overheerschend is, een betrekkelijk groote wijziging der cijfers teweeg kan brengen. Een stijging bijv. met 100 à 200 pCt. van zaai en pootgoed zal niet tot de onmogelijkheden behooren en wel alleen doordat een paar cliënten der boekhoudbureaux hun bedrijf hebben omgezet, of omdat deze zoo gelukkig waren een paar nieuwe bouwboeren als cliënt te mogen noemen. Op deze wijze zou het kunnen zijn, dat de gepubliceerde cijfers voornamelijk een beeld gaven van den aard der geadministreerde bedrijven.

Ten slotte is er nog een factor waartegen gewaarschuwd moet worden en wel deze, dat de bouwstoffen, waaruit deze statistiek is opgebouwd, allermint betrouwbaar zijn. Het boerenbedrijf met zijn contanten handel en weinig talrijke bedrijfshandelingen heeft eene administratie niet bepaald nodig, zooals dit bij een handelszaak het geval is. De boekhouding wordt

duis alleen bijgehouden ter wille van de belasting en de juistheid van het resultaat interesseert den landbouwer persoonlijk weinig. Hij vertrouwt dus op zijn boekhouder en noteert niet steeds even geregeld, terwijl de boekhouder weer alleen af moet gaan op de hem verschafte gegevens. Contrôle op de volledigheid heeft de landbouwer niet, daar hij nimmer kas opmaakt en er veel in natura verrekend wordt. Ook de boekhouder heeft daar geen contrôle op; daartoe ontbreekt hem en de deskundigheid en het gezag tegenover zijn cliënt, en de tijd om iets meer te doen, dan de hem verstrekte gegevens „boekhoudkundig” te verwerken. De boekhouding geeft daarenboven alleen een, volstrekt niet steeds vlekkeloos, beeld van de resultaten, maar behalve deze, is er, zooals ze thans gehouden worden, geen enkel gegeven aan te ontleenen, dat voor den landbouwer ook maar van enig nut kan zijn, daar de kosten in geen enkel opzicht in verband gebracht kunnen worden met de opbrengsten der verschillende producten en de resultaten van een bepaald stuk land er zelfs niet bij benadering uit op te maken zijn. Zelfs kan men na bestudeering der boekhouding meestal niet eens met zekerheid zeggen, hoeveel de landbouwer verteert, noch tijdig of hij inverteert.

Men zou zich er mee kunnen troosten, dat, indien de statistiek dan al niet erg betrouwbaar is, het bijhouden ervan dan toch een vrij onschuldig genoegen mocht heeten, ware het niet, dat het ongeluk juist is, dat, indien men de betrouwbaarheid van een statistiek niet kan beoordeelen, of liever niet in staat is het tegendeel aan te toonen, men de cijfers ervan als juist pleegt aan te nemen en zich gerechtigd gevoelt, zijn conclusies op deze basis, hoe wankel dan misschien ook, te bouwen.

Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat bijv. de heer Leenstra in de Tweede Kamer aan deze statistieke cijfers ontleende, die in de Handelingen werden opgenomen.

Ik meen mij ten slotte te mogen afvragen, of men bij het samenstellen en bij het opnemen van de statistiek in de officieele gegevens wel voldoende bedacht heeft, dat men hier een terrein betreedt, waarop alle statistici zich slechts met de uiterste schroom wagen, daar zij weten, dat het bezaaid is met voetangels en klemmen. De groote moeilijkheid van de statistiek is toch het samenbrengen van gelijkwaardige cijfers. Men zal beseffen hoe buitengewoon sterk men deze moeilijkheid gaat vergrooten, indien men de resultaten van allerlei bedrijven van zoo verscheiden aard en zoo afhankelijk van de persoonlijke leiding van den bedrijfsleider, als bij den landbouw het geval is, met elkaar gaat vergelyken.

Het trachten om tot zulk een statistiek te komen, kan een zeer interessante proefneming zijn op statistisch gebied. Men zal hebben te bedenken, dat dit echter slechts kan geschieden na een langdurige en nauwgezette voorbereiding. Wil men eenige kans op betrouwbaarheid hebben, dan is eerst absoluut nodig ingrijpende wijziging in den opzet van de boekhouding der landbouwbedrijven, verder zal men de wijze van verwerking der gegevens grondig hebben te herzien en vooral er voor moeten zorg dragen, dat men geen cijfers er in verwerkt, zonder dat men op reëlijken grond kan aannemen, dat ze ook werkelijk juist, in elk geval aannemelijk en in meerdere mate representatief zijn, dan dit op het oogblik het geval is.

J. H. HAGEMAN.

OVER DE BALANS VAN HET OUDERDOMSFONDS.

Op de bladzijden 127 en 128 van den loopenden jaargang komt in dit tijdschrift een artikel voor: over de balans op 31 December 1924 van de V.O.V., als men op den titel zou mogen afgaan, in feite echter gericht tegen de vrijwillige ouderdomsverzekering zelve. Het zal zeker in ruimen kring de aandacht getrokken hebben. Het zij mij geoorloofd iets bij te dragen tot een juiste waardeering van zijn inhoud.

Het ligt niet in mijn bedoeling een gesloten betoog te stellen naast of tegenover dat van den heer H. Th. Hoven. Wat hier volgt zijn losse aantekeningen.

De balans onderscheidt drie groepen verzekeringen: gesubsidieerde verzekeringen (c), verzekeringen tegen netto-premie (b) en verzekeringen tegen bruto-premie (d). Volgens de balans zou — aldus de schrijver — thans gebleken zijn, dat de netto-premiën dezer verzekeringen op onvoldoende grondslagen zijn berekend en hooger hadden moeten zijn. De zakelijke gronden, welke voor dit stellige oordeel worden medegedeeld, mogen ons in de eerste plaats bezig houden.

1o. Bij 't samenstellen van het verslag der commissie-van Vuuren zou den wisk. adviseur van de R.V.B. gebleken zijn, dat de sterfte bij de V.O.V. beneden de verwachting bleef. Ik zou daar iets van moeten weten, maar ook na zorgvuldige herlezing van de bladzijden 86 en 87 van het aangehaalde verslag moet ik mijn geheugen blijven vertrouwen en dat zegt me, dat een vergelijking van de werkelijke met de in de tarieven onderstelde sterfte in de verzekeringen der groepen b, c en d in het geheel niet heeft plaats gevonden.

2o. Dat het eerste tarief der verzekering tegen bruto-premie te laag was, wordt in de eerste plaats betoogd buiten verband met de balans der V.O.V. Het betoog is tweeledig. Als eerste bewijsgrond geldt, dat het bedoelde tarief 10 tot 15 pCt. lager was dan dat, waartegen ambtenaren zich bij het Rijkspensioenfonds een pensioenverhoging konden verzekeren, als tweede bewijsgrond, dat het tarief voor ruim een jaar verhoogd werd. Het eerste self-supporting tarief der V.O.V. nam, zoolang het gold, onder de gelijksoortige tarieven der in Nederland werkende verzekeringsinstellingen een vrij hooge plaats in. Nagenoeg gelijktijdig met of na de R.V.B. hebben de meeste (nog niet alle) instellingen haar tarieven verhoogd. Indien ik dus aan het ons aangeboden bewijs van de onvoldoendheid van het eerste V.O.V. tarief alle bewijskracht ontzeg, verdedig ik daarmee nagenoeg alle Nederlandsche verzekeringsinstellingen tegen den hen allen treffenden aanval van den Heer Hoven. Is het overigens nog noodig om uitdrukkelijk te constateeren, dat een verwijzing naar het gelijktijdig bestaan van hogere tarieven letterlijk niets anders bewijst dan dat verschillende deskundigen verschillend inzicht kunnen hebben in toekomstige sterfte- en rentestandswijzigingen, of dat een tariefwijziging alleen beteekent, dat de onzekere toekomst anders dan vroeger beoordeeld wordt?

3o. Een tweede bewijs van de onvoldoendheid van het eerste self-supporting V.O.V. tarief is tevens het eerste beroep van den auteur op de balans, waaraan zijn bijdrage haar opschrift ontleent. Het loopt ongeveer als volgt.

Op de creditzijde der balans komen voor een extra-reserve van 13,5 millioen en een zekerheidsreserve van 5,7 millioen. De eerste is volgens den schrijver berekend in de onderstelling, dat de sterfte zal blijven op het niveau der jaren 1919—1924, de tweede houdt rekening met de vrij groote waarschijnlijkheid, dat het sterftepeil nog verder dalen zal. Bestemd voor de verzekeringen tegen bruto-premie is van de zekerheidsreserve 7,5 ton benevens een onbekend (in de balans niet medegedeeld) gedeelte van de extra-reserve. Daardoor is — volgens den auteur — onomstootelijk komen vast te staan, dat de self-supporting verzekering in twee jaar tijds een verlies van *minstens* 7½ ton heeft veroorzaakt, uitsluitend op de netto-premie.

Nu de feiten. 1o. Een extra-reserve werd in 't geheel niet „berekend”. Het saldo van de balans is opgenomen onder den titel „extra-reserve”. 2o. Feitelijk bedroeg het saldo 5,7 millioen meer. Met het oog op versterking van de positie van het bedrijf werd het echter noodig geoordeeld een veiligheidsreserve tot dit bedrag op te nemen. Als gevolg van de bijzondere voorschriften der wet betreffende de financiering van het Ouderdomsfonds komt op de balans nagenoeg alle toe-

komstige (en in dit geval ook zekere) rentewinst onder de activa tot uiting. Er valt dus door het Ouderdomsfonds niet te rekenen op een compensatie van ondersterfte en over-rente, de compensatie, waarop overigens elk pensioenverzekeringsbedrijf rekent en rekenen mag. Daarom werd het noodig geoordeeld tegevallen in de sterfte uit te sluiten door een zekerheidsreserve, waarin de berekende sterfte gesteld is op een peil, dat menselijkerwijze gesproken wel niet zal worden bereikt. Of de sterftegrondslag der premiereserve zulk een veiligheidsmaatregel zal blijken te rechtvaardigen weet niemand en kan uit de paar jaren sterfte-ervaring waarover het fonds beschikt onmogelijk worden afgeleid.

Uit hetgeen de auteur zegt over de extra-reserve blijkt, dat hij de inleiding tot de balans of niet of uitermate oppervlakkig las. Er wordt daar over den omvang en de analyse van het saldo namelijk nog al uitvoerig gesproken. Het zij mij voorts geoorloofd over het „onomstootelijk” bewijs van een verlies, blijkend uit de mogelijkheid van het kweken van een zekerheidsreserve, het stilzwijgen te bewaren. Deze vondst van den heer Hoven wil zonder commentaar genoten worden.

Op blz. 128 wordt eenigermate geheimzinnig opgemerkt, dat het den auteur te ver zou voeren te bespreken hoe de extra-reserve en de zekerheids-reserve gedekt worden. Echter zou het er op neer komen, dat de belastingbetalenden het ten slotte zullen hebben op te brengen.

Waartoe deze geheimzinnigheid dient, is niet duidelijk. Het antwoord op de vraag naar de dekking der genoemde reserve's is in drie woorden gegeven nl.: premiën en Rijksbijdragen. De bij de wet vastgestelde Rijksbijdragen zullen inderdaad de belastingbetalers — niet ten slotte maar onmiddellijk — te dragen hebben. De auteur schijnt nog iets anders te bedoelen, althans hij verwijst in dit verband naar een voorspelling, die hij op 27 Februari 1923 reeds schijnt te hebben gewaagd, de voorspelling, dat het tekort „mogelijk eerst na jaren in cijfers onder de oogen der Regeering en belastingbetalers komen (zal)”. Het verband met het voorafgaande schijnt mij echter zoek.

Het heeft op den schrijver grooten indruk gemaakt, dat de samenstelling van een behoorlijken grondslag voor de balans zoo veel tijd gevorderd heeft. Had de schrijver volstaan met een desbetreffende opmerking, dan zou ik hem zeker niet hebben tegengesproken. Het is inderdaad de moeite waard te streven naar een meer tijdige samenstelling der balans en aan de volledige juistheid van den grondslag kan niet gemakkelijk meer zorg besteed worden dan ik gerechtvaardigd acht. Nu zou de auteur desnoods wel eenige waardeering kunnen gereserveerd hebben voor het feit, dat de voornaamste oorzaak van de vertraging gelegen is in een poging om het geheele bedrijf van de R.V.B. te moderniseeren door een zoo volledig mogelijke mechaniseering. De R.V.B. is in Nederland onder de Verzekeringsinstellingen pionier op dit gebied en had het risico van die omstandigheid te aanvaarden.

Welk nut heeft het echter in dit deel van zijn betoog melding te maken van het bestaan van verschillen tusschen de voorloopige en nog niet geverifieerde opgaven, welke ten behoeve van den arbeid der commissie-van Vuuren bezigd zijn en de thans verkregene? Het feit, dat zulke verschillen te wachten waren, is op blz. 83 van het commissieverslag uitdrukkelijk vooropgesteld. Dat de commissie juist handelde, toen zij zich hierdoor niet liet afhouden van het uitbrengen van een advies, is voldoende bewezen door de omstandigheid, dat de correctie, welke ten slotte noodig bleek, maar weinig meer dan ½ pCt. bedraagt van de uitkomst harer berekeningen. Wie tegen zulke correcties in verzekeringstechnische ramingen opziet, heeft klaarblijkelijk een overdreven voorstelling van de bij die ramingen bereikbare nauwkeurigheid.

Het kunnen echter onmogelijk deze afwijkingen

zijn, welke het recht geven te spreken van een chaos en het valt dus te betreuren, dat de auteur niet heeft nagelaten ze in zulk een onjuist verband te vermelden. De auteur geeft echter ook andere „staaltjes”, welke — naar hij schijnt te meenen — hem het recht geven van de administratie der V.O.V. als van een „chaos” te spreken. Schr. heeft vooreerst in de gepubliceerde balans elkander tegensprekende opgaven geconstateerd. Ik noem van de 4 gegeven voorbeelden het meest sprekende geval. Volgens den schr. zou in de balans als aantal gesubsidieerde verzekeringen zijn opgegeven

	mannen	vrouwen
op blz. 12	40.460	111.621
op blz. 13	39.840	110.563
op den staat tegenover blz. 38	40.467	111.632
op blz. 77	40.576	111.907

Blz. 12 geeft een uittreksel uit de statistiek der V.O.V., dat een indruk moet geven van den omvang der sterftewaarneming. De inleiding tot deze statistiek, te vinden op blz. 67, wijst er uitdrukkelijk op, dat ter verkrijging van zuivere sterftewaarnemingen als toegetreden in den loop van eenig jaar zijn beschouwd de verzekeringen, ten aanzien van welke de beslissing tot toelating in dat jaar genomen werd, ook al viel de datum van ingang der verzekering in een ander kalenderjaar.

Op blz. 13 komen de getallen 39.840 en 110.563 niet voor. Ze zijn door den schrijver verkregen door samentelling der op deze bladzijde vermelde totalen van 6 leeftijdsgroepen, waaronder de ouder dan 65-jarigen niet voorkomen. De heer Hoven had echter moeten weten, dat er zulk een groep bestaat; in de inleiding der balans wordt er althans meer dan eenmaal melding van gemaakt.

De staat tegenover blz. 38 betreft alle in de reserveberekening opgenomen posten; de hier vermelde aantallen moeten dus de beide eerder genoemde overtreffen, hetgeen ze dan ook behoorlijk doen.

De statistiek (tabel 3) op blz. 77 bevat niet — als de voorafgaande — alleen posten, waarop nog premie verschuldigd is, maar ook die waarop de premiebetaling is afgekocht.

Dit blijkt ten duidelijkste uit den inhoud van tabel 3 zelve, welke onder de uitgetreden en niet vermeldt de gevallen van afkoop der premiebetaling, die op den staat tegenover blz. 38 afzonderlijk vermeld zijn en die ook op blz. 12 blijkens het tabelhoofd in aftrek gebracht zijn.

Het is niet de chaos in de administratie der V.O.V., welke de heer Hoven met zijn cijfers aan het licht brengt, maar de oppervlakkigheid van zijn oordeel. Want met zijn drie andere voorbeelden staat het niet anders.

Als tweede staaltje van verwarring in de administratie der V.O.V. moet gelden een verschil tusschen de in het verslag der R.V.B. over 1924 verschenen „voorloopige” balans op 31 December 1924 en de thans verschenen „definitieve” opstelling. Zijn bezwaar betreft de schulden aan het Hoofdbestuur der P. en T. t.w. volgens de voorl. balans f 40.767.523.78⁵ en volgens de definitieve f 31.760.972.65⁵ en aan het Invaliditeitsfonds f 104.902.257.95 volgens de voorloopige balans en f 113.976.476.05 volgens de definitieve.

Een verklaring van deze verschuiving wordt gaarne gegeven, maar vooropgesteld moge worden, dat reeds uit de nuchtere wedergave van het bezwaar blijkt, dat hier van iets chaotisch geen sprake is. In welke administratie bestaat een bezwaar tegen het aanbrenge van correcties op „voorloopige” overzichten?

De renten, loopende ten laste van het Ouderdomsfonds, worden betaald door het Hoofdbestuur van P. en T. De afrekening tusschen R.V.B. en het Hoofdbestuur betreft niet elk der fondsen op zichzelf, maar het totaal aller fondsen. Sommige fondsen hebben op een gegeven tijdstip een schuld aan, andere een vordering op de posterijen. Tot de eerste behoort het

Ouderdomsfonds, tot de laatste het Invaliditeitsfonds. Het saldo der geheele rekening is een schuld. Op 31 December 1924 bedroeg het positieve saldo der rekening van het Invaliditeitsfonds op zichzelf f 9.006.551.13. Indien dit bedrag niet rentegevend belegd was, kwam dit ten goede aan het Ouderdomsfonds, dat bij regelmatige vereffening van de rekening met het Hoofdbestuur der P. en T. de door de Posterijen voorgeschoten bedragen zou hebben moeten ontleenen aan het Invaliditeitsfonds tegen een wettelijk voorgeschreven rente van 5 pCt. 's jaars. Na het opstellen van de voorloopige balans heeft men nu ingezien, dat deze voor het Ouderdomsfonds wel zeer voordelige positie een renteverlies voor het Invaliditeitsfonds ten gevolge had, dat gecompenseerd kon en moest worden door de schuld van het Ouderdomsfonds aan het Hoofdbestuur der P. en T. met f 9.006.551.13 te verminderen tot f 31.760.972.65⁵ en daartegenover de schuld van hetzelfde fonds aan het Invaliditeitsfonds te vermeerderen met hetzelfde bedrag en met het daarover aan het Invaliditeitsfonds verschuldigde rentebedrag groot f 67.657.97. In deze wijziging komt dus tot uitdrukking, dat inderdaad niet het Hoofdbestuur van P. en T. maar het Invaliditeitsfonds de gelden aan het Ouderdomsfonds ter leen verstrekt, welke de R.V.B. ten bate van het Ouderdomsfonds nalaat bij dat Hoofdbestuur op te vorderen.

Ik geloof niet, dat er velen zullen zijn, die de billijkheid der aangebrachte wijziging niet zullen toegeven of zouden willen volhouden, dat uit deze regeling aan de administratie van de V.O.V. een grief gemaakt zou mogen worden.

K. LINDNER.

* * *

Naschrift. Gaarne maak ik van de mij geboden gelegenheid tot wederwoord gebruik.

Ad 1 van het betoog van den heer Lindner: Op blz. 21 van de Wetenschappelijke Balans lees ik: „Voor de afleiding van de verzekeringspremiën der groepen b. en c. en ook voor het tarief der verzekering tegen bruto-premie van mannen zoals dat tot den balansdatum gegolden heeft, is namelijk gebruik gemaakt van de kansen der vijfde ambtenarentafel. De ervaring der eerste vijf verzekeringsjaren, waaruit in het vorige hoofdstuk eenige cijfers zijn medegedeeld, heeft aangetoond, dat in deze periode althans de werkelijke sterfte onder premiebetalende verzekerden en rentetrekkeurs beiden beneden het peil van die sterfte-tafel bleef. Voor vrouwelijke verzekerden bleef de ervaring zelfs grootendeels beneden het peil van de vierde weduwentafel.”¹⁾

De sterfte is dus beneden de verwachting gebleven; dezelfde conclusie is te trekken uit de Statistiek op blz. 85 en 86 van het Verslag van Vuuren. Op grond van die ervaring toch werden toen bij de berekeningen andere sterktetafels gebezigd, dan bij het vaststellen der tarieven.

Ad 2 en 3. Een bekwaam koopman kan eenig artikel wel met verlies verkrijgbaar stellen, indien hij de prijzen van zijn andere artikelen zoodanig heeft vastgesteld, dat daarop winst te voorzien is, en hij het in de hand heeft den verkoop van het eerstbedoeld artikel tijdig te stoppen. De koopman, die slechts in één artikel handelt, moet den verkoopprijs daarvan zoodanig calculeeren, dat hij er niet op verliest. Verliest hij zulks uit het oog, dan moet hij te gronde gaan en kan hij geen aanspraak maken op de qualificatie van bekwaam koopman.

Het bedrijf der V.O.V. bevat uitsluitend pensioenen. Het tarief is zonder meer niet te vergelijken met dat der particuliere verzekeringsmaatschappijen. Deze kunnen mogelijk pensioenverzekeringen verkopen beneden den kostenden prijs, indien de andere tak van het bedrijf, de kapitaalsverzekeringen, de noodige winsten, waaronder te rekenen het vormen

¹⁾ Cursiveering van mij. H.

van een extra reserve, oplevert. Ook worden door hen pensioenen verzekerd, gecombineerd met andere verzekeringsvormen, waardoor het risico minder wordt. Daarom heb ik dan ook, toen het tarief der verzekeringen tegen bruto premie bekend was, dit vergeleken met een ander bedrijf, dat uitsluitend pensioenen sluit, te weten: het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Dat het tarief der V.O.V. lager was, bevatte voor mij de aanwijzing van te laag te zijn.

Het verhoogen van het tarief op 1 Januari 1927 en de berekening der reserve met andere grondslagen dan het oorspronkelijk tarief geven mij in deze gelijk. Het gaat er niet om of het tarief der V.O.V. lager of hooger is dan in het particulier bedrijf, maar of het voldoende is. En zulks blijkt nu niet het geval te zijn. De contante waarde van het verlies op de verzekeringen tegen bruto-premie staat onomstootelijk vast op minstens 7½ ton, dat daarvoor in de veiligheidsreserve is uitgetrokken.

Op blz. 42 der balans wordt medegedeeld, dat dit bedrag mogelijk nog overschreden wordt. Want daar ter plaatse deelt de wiskundige adviseur mede, dat mogelijk de veiligheidsreserve niet eens voldoende zal blijken te zijn tot dekking van eventuele verliezen.

Indien de grondslagen van het tarief oorspronkelijk voldoende veilig genomen waren, dan had hetgeen nu op de balans voorkomt als extra- en als zekerheidsreserve hoofdzakelijk ter beschikking gesteld kunnen worden van den Staat, dat wil zeggen, van de belastingbetalenden. Dit komt mij voor niet zoo heel geheimzinnig te zijn.

Ik heb erop gewezen, dat het particuliere bedrijf binnen zes maanden gereed moet zijn, en ook is, met de volledige balans. Daar zijn er bij die veel meer verzekerden hebben dan de V.O.V., bijv. de Utrecht, uitsluitend volksverzekeringen, meer dan 1½ miljoen en de V.O.V. minder dan een half miljoen.

Dat de balans dezer laatste instelling zoo veel later uitkomt is m.i. te wijten aan de wijze van het beheer; w.o. te verstaan is de voorschriften van de Regering (Wet, Kon. Besluit, enz.), de weinige zeggenschap van de R.V.B. over de Raden van Arbeid enz. Zoowel het Verslag der Commissie van Vuuren als de Balans bevatten daarvoor tal van aanwijzingen, waarvan ik er eenige naar voren heb gebracht.

Zelfs na de aanwijzingen van den heer Lindner kan ik toch nog geen volkomen overeenstemming ontdekken in de opgegeven getalwaarden van het aantal verzekerden op 31 December 1924. De tabel op blz. 13 bevat geen aanwijzing van het aantal daarop ontbrekende.

De overige afwijkingen zullen wel aan mij liggen.

Het aantal der verzekerden is, bij een behoorlijk beheerde verzekeringsmaatschappij, enkele dagen na het afsluiten van het jaar, volkomen juist bekend. Daaraan ontbreekt bij de V.O.V. nog veel.

Wat betreft het verschil in opgave op de voorloopige balans naar den toestand van 31 December 1924 (uitgekomen medio 1926) en de definitieve balans voor dien zelfden datum (uitgekomen Januari 1927) het volgende:

Elk postkantoor, dat een rente uitbetaalt, zendt periodiek een opgave aan de R.V.B., onder overlegging van een kwitantie. Uit die kwitantie blijkt of de rente uitbetaald is ten koste van het Invaliditeitsfonds, dan wel van het Ouderdomsfonds.

Begin Januari 1925 bijv. is dus bij de R.V.B. bekend, welke rente en voor welk fonds door de Posten uitbetaling is gedaan.

Uit hoofde van een vroeger door mij bekleeden werkring is het mij bekend, dat bij het Hoofdbestuur der Posten en Telegrafie vóór 1 Juli van elk jaar de verantwoording over het vorige jaar is afgesloten; trouwens de Bedrijvenwet schrijft zulks ook voor. Eenigen tijd na 1 Juli 1925 is dus aan de R.V.B. het juiste saldo van het Ouderdomsfonds op 31 December 1924 bekend geworden a fortiori, dus op medio 1926, toen de voorloopige balans van het

Ouderdomsfonds verscheen. Bovendien kan het uit de ontvangen kwitanties bekend zijn. Dat is geen kwestie van principe, maar van juiste administratie, die tot op den dag (zulks dan zeer ruim genomen) bij moet zijn.

Daaraan ontbreekt bij het beheer van de V.O.V. zeer veel. Zelfs de losse aantekeningen van den heer Lindner hebben mij niet van het tegendeel kunnen overtuigen.

H. T. HOVEN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. HET RAPPORT VAN DE „LIBERAL INDUSTRIAL INQUIRY COMMITTEE”.

II.

De hervorming van het Engelsche Bankwezen.

De heer F. W. Forge te Londen schrijft ons:

In no. 633 van dit blad bespraken wij de voorstellen van de Liberal Industrial Inquiry Committee inzake de controlemaatregelen over het bestuur van vennootschappen in het algemeen. Deze commissie heeft eveneens voorstellen gedaan voor de hervorming van het Britsche banksysteem, die wij ditmaal zullen behandelen. Dit onderwerp valt in drie hoofdpunten uiteen, nl.: de leiding van de banken, die in den vorm van een N.V. gedreven worden, de positie van de Bank of England tegenover deze banken en het publiek en ten slotte haar functies en plichten buiten Engeland. Voor wij tot de bespreking van deze punten overgaan, is het goed erop te wijzen, dat de commissie geen fouten gevonden heeft in de algemeene bankpraktijk. Haar voorstellen betreffen alleen bepaalde specifieke punten en evenals die van het vraagstuk van de vennootschappen in het algemeen draaien ook deze hoofdzakelijk om de gedachte, dat, zoowel het publiek als de bankinstellingen zelf enkel voordeel kunnen hebben van een meer algemeene waardeering van den juisten toestand op elk willekeurig oogenblik.

De ervaring, opgedaan in den oorlog en in de na-oorlogsjaren, heeft het feit naar voren gebracht, dat een stabilisatie van het ruilmiddel alleen niet voldoende is om de continuïteit van den industrielen bloei te verzekeren, en dat veranderingen in de waarde van het goud, wanneer dat metaal als wereldwaardemeter aangenomen is, even gevaarlijk kunnen zijn als inflatie of deflatie van het ruilmiddel. Het was o.a. om deze redenen, dat de conferentie te Genua internationale samenwerking tusschen de centrale banken aanbevolen heeft en tot op zekere hoogte heeft men sedertdien hiernaar gehandeld. Tot hoever men echter kan gaan is bijna geheel en al een vraagstuk van gissing, en het is juist dit punt, waarop de commissie den strijd aanbindt. Zij neemt het standpunt in — en het grootste deel van de Londensche zakenwereld is van dezelfde meening —, dat de relaties van de Bank of England met de buitenlandsche instellingen niet geheim en persoonlijk behooren te zijn, zooals nu het geval schijnt te zijn. Op de Bank of England behoort de eenvoudige plicht gelegd te worden met andere centrale banken samen te werken om de waarde van het goud, d.w.z. het algemeene prijsniveau, op het tegenwoordige peil te handhaven en de voornaamste maatregelen, die te dien einde genomen moeten worden, periodiek openbaar te maken. De tegenwoordige praktijk is, dat de president persoonlijk uitziet naar die samenwerking, welke hij van belang acht, terwijl hij slechts in zooverre een gedeeltelijke onthulling van de positie van de bank en haar politiek geeft, als hem wenschelijk schijnt. Het gevolg is, dat degenen, die hierbij direct belang hebben, voor het grootste deel niet op de hoogte zijn van de algemeene politiek, terwijl op bepaalde tijden aan sommige belangen speciale aandacht gegeven wordt, die zij te hunnen eigen voordeele en tot schade van anderen kunnen gebruiken. Een volledige publicatie van de feiten, zoowel wat

de interne als de externe positie betreft, zou voor de industrie van groot belang zijn, terwijl aan den anderen kant een bepaalde groep van personen een voorrecht, waarop zij in het geheel geen recht hebben, zouden verliezen. Men zou hiertegen echter kunnen opmerken, dat de Bank of England een particuliere instelling is, in tegenstelling met een staatsbank en dat, hoewel zij op dezelfde manier optreedt als de laatste, haar eerste belang dat van de aandeelhouders is. Ofschoon in zekeren zin waar, is dit niet vanzelfsprekend de houding van den president en de directie, maar de liberale commissie doet voorstellen, die, indien zij in werking zouden treden, allen twijfel over de werkelijkheid van haar positie zouden opheffen.

De commissie stelt voor: dat de Bank of England erkend behoort te worden als een staatsbank en dat, om aan deze erkenning uitdrukking te geven, het dividend gestabiliseerd dient te worden op de tegenwoordige hoogte; dat samenwerking met het Ministerie van Financiën uitdrukkelijk voorgeschreven behoort te worden en dat bepaalde veranderingen ingevoerd dienen te worden om de verkiezing van de leden van de directie en van de staf van de bank te beïnvloeden. Geen van deze voorstellen brengt iets nieuws. Zij trachten enkel reeds bestaande tendenzen te bekrachtigen en hun bestaan als verplichting meer dan als gewoonte te verzekeren. Het dividend is in den laatsten tijd gestegen van 10 tot 12 pCt., het laatste sedert 1922/23, en er is geen reden te veronderstellen, dat een verandering in overweging genomen wordt. De overplaatsing van Sir Otto Niemeyer van het Ministerie van Financiën naar de Bank of England wordt beschouwd als een erkenning van de noodzakelijkheid voor nauwere samenwerking en het is natuurlijk algemeen bekend, dat sedert den oorlog met den regel, dat de president slechts voor twee jaar gekozen kan worden, gebroken is. Er zijn eveneens gevallen aan te wijzen, dat bankdirecteuren in de directie opgenomen zijn. Men heeft eveneens voorgesteld het ledental van de directie, dat op het oogenblik ongeveer 25 bedraagt, te verminderen. Ten slotte heeft men aanbevolen, dat de door de bank gepubliceerde balansen, mutatis mutandis, uitgebreid dienen te worden volgens hetzelfde principe als de balans-publicaties van de Rijksbank en de Federal Reserve Banks. Het absoluut onbegrijpelijke karakter van de tegenwoordige balans wordt zeer goed geïllustreerd door de geschiedenis, die vertelt, dat wijlen de heer Walter Leaf eens tot den heer Montague Norman zei, dat de eenige post, die hij begreep, die van goud in het „Issue Department” was, waarop de heer Norman antwoordde: „Ik twijfel eraan of U zelfs die begrijpt”. Deze gang van zaken mag wenschelijk geweest zijn in de negentiende eeuw, maar kan op het oogenblik geen aanbeveling meer verdienen.

Wat de banken, die in den vorm van een N.V. gedreven worden, betreft, heeft men slechts twee veranderingen voorgesteld, nl., dat de jaarverslagen uitgebreid zouden worden volgens het principe, dat de Cunliffe Commissie twee jaar geleden aanbevolen heeft en in de laatst verschenen balans van de Lloyds Bank toegepast is, en dat de praktijk van „window dressing” onwettig verklaard zou worden. De invoering van het eerste punt is herhaaldelijk dringend verzocht en haar doorvoering, tegelijk met een periodiek overzicht van de bankvoorschotten, die aan de industrie verleend worden, zou zeer waardevol materiaal, zoowel voor de geldmarkt als voor de economen en statistici, verschaffen. Het onmiddellijke effect van het laatstgenoemde punt zou zijn, dat het in hooge mate een ommekeer in de werking van de leningen op korten termijn en de discontomarkt teweeg zou brengen. Ten gevolge van de huidige praktijk van het publiceeren van gemiddelde maandcijfers, van weekbalansen zeggen de banken elke week op een bepaalden

dag hun uitgeleende gelden op ter aanvulling van hun kasreserves om zoodoende een goede balans te kunnen toonen. Niemand gelooft, dat deze balansen een normaal beeld van den toestand geven en het opzeggen van gelden veroorzaakt in het begin van de week, wanneer de „big five” hun rekeningen opmaken, vaak een ernstige verstoring op de geldmarkt. Indien op de publicatie van gemiddelde dagcijfers aangedrongen werd, zou het bedrag, dat opgevraagd werd, veel geringer zijn en over het geheel zou hetgeen de eene bank noodig had, dikwijls door de andere vrijgemaakt kunnen worden. Dit zou noodzakelijk een vermindering van het aantal storingen op de geldmarkt ten gevolge hebben, hetgeen zou leiden tot een niet onaanzienlijk geldelijk voordeel. Het effect van de eene verandering zou dat van de andere vergrooten en de gunstige resultaten zouden minder van gissing en meer van overleg afhangen dan op het oogenblik het geval is. Degenen, die niet bekend zijn met de Britsche methoden, zijn herhaaldelijk verwonderd, dat de machine van de Londensche geldmarkt nog werkt, ondanks de afwezigheid van juiste informaties. De machine is natuurlijk een zeer fijne en kan gemakkelijk buiten werking gesteld worden, maar de gedane voorstellen hebben juist ten doel haar beter te doen loopen. Indien er werkelijk voordeel kan behaald worden uit de toepassing van de moderne wetenschappelijke methode voor de praktijk van het geldwezen en uit de ervaring van andere landen, evenals uit het gezond verstand, dan wijst dit op de conclusie, dat het hoog tijd is, dat de geringe beteekenis van onze tegenwoordige statistieken erkend wordt en men deze door betere en leerzamer statistieken vervangt.

BOEKAANKONDIGING.

J. H. Leppink, De Gemeentefinanciën, (met medewerking van J. A. Leppink); deel III van Hand- en Leerboek der Bestuurswetenschappen, onder leiding van Prof. Mr. G. A. van Poelje; Samsom, Alphen aan den Rijn, 1927.

Trots enkele leemten een aanwinst voor onze descriptieve financieel-administratiefrechtelijke literatuur. De moderne Nederlandsche gemeente als financieel lichaam (met haar eigen gemeente- en haar bijzondere bedrijfsbegrotingen, met haar vermogensbeheer en dat harer bedrijven, met hare geldleeningen, haar bemoeienis met de volkshuisvesting, met hare verschillende boekhoudingen en hare subsidies en garanties) — zie hier de hoofdzaak van den inhoud, — men vindt ze hier ten voeten uitgeteekend. Een goed register vergemakkelijkt de raadpleging.

Het boek is vrij uitvoerig, ruim 450 bladzijden. Het had — zegt het Voorbericht — nog uitvoeriger gekund; om dit te vermijden, legde de schrijver „bij de bewerking van sommige onderdeelen der stof zich groote beperkingen” op, „vooral in de wijze van behandeling der wetten, waarvoor goede commentaren bestaan.”

Deze mededeeling geeft aanleiding tot een eerste bedenking. In dit boek over een stuk gemeenterecht had de lezer, ter plaatse waar algemeene beginselen van gemeenterecht ter sprake komen, niet onkundig mogen worden gelaten van het feit, dat er sinds jaar en dag een werk bestaat, dat „Oppenheim” heet. En de noot op blz. 27, die de korte behandeling van de gemeentelijke belastingen verontschuldigt met de mededeeling, dat als deel IV van deze serie een apart boek over deze materie te wachten is, had niet mogen verzwijgen, dat op dit gebied reeds nu met vrucht twee geschriften van Mr. Beyer te raadplegen zijn.

Een tweede bedenking is, dat, zoowel voor hen, die voor de praktijk het boek zullen raadplegen, als voor degenen, die het als studieboek zullen bezigen, een register op wetsartikelen niet had mogen ontbreken.

Het is bekend, dat in het algemeen gemeenteleeningen naar tijdsorde veel nauwer aansluiten op de uitgaven, waarvoor geleend wordt, dan dit in het Rijk het geval is. De mededeeling (blz. 121), dat het „dikwijls” anders is, kan hier verwarrend werken. Het feit is van beteekenis in het kader der vraag, voor wat soort uitgaven men leenen mag, een vraag, die al zeer lang door de gemeenten in zeer ruimen zin, door het Rijk afwisselend in ruimen en engen zin (wij bevinden ons thans weer in een enge periode) beantwoord is. Het belang van deze vraag blijkt door den schrijver nauwelijks te zijn beseft; ware het anders, hij zou bij zijn betoog (blz. 135 v.v.), dat leenen voor duurzame dingen duurder uitkomt dan contant betalen, doordat leenen rente-betaling insluit, van de tegengestelde meening meer notitie hebben genomen dan geschiedt in de simpele noot op blz. 138, waar, met verwijzing naar de artikelen in dit weekblad van 23 en 30 December 1925 en 13 Januari 1926 van Mrs. van Gijn en van Doornink, wordt beleden: „bij deze beschouwingen hielden wij geen rekening met het verschil in waarde van tegenwoordig en toekomstig kapitaal”. Inderdaad! Maar de heer Leppink voelt blijkbaar niet, wat deze tekortkoming beteekent.¹⁾

Had hij oog en zin gehad voor de beginselen, die aan de leenings-vraagstukken ten grondslag liggen, hij zou ook oog hebben gehad voor het opmerkelijk feit, dat aflossings-tabellen van gemeenteleeningen er vaak zoo grillig uitzien (gevolg van den nauwen samenhang met den uiteenloopenden duur der verschillende dingen, waarvoor één leening strekt). Het feit blijft onvermeld, heeft blijkbaar zijn aandacht niet getrokken.

Op blz. 123 wordt de nieuwsgierigheid van den lezer geprikkeld, maar niet voldaan, door de wel interessante mededeeling, dat „een particuliere bankinstelling”, die niet nader wordt aangeduid, een instituut in het leven heeft geroepen, dat tusschen gemeenten wil bemiddelen inzake het over en weer leenen van kasgeld. De bankinstelling zelve zou, vertrouwen we, tegen het noemen van haar honorabelen naam geen bezwaar hebben gehad.

Een onvolledigheid van anderen en bedenkelijker aard is, die in het betoog van blz. 165 v., waar, eigenlijk zonder andere motiveering dan dat, als het rijpt, het Rijk de gemeente niet in den steek zal laten (dus eigenlijk een soort borg voor de gemeente is), verdedigd wordt, dat gemeenten beleggen mogen (opbrengst van verkochten grond b.v.) in eigen obligaties. Wat men beleggen noemt! De schrijver voelt zelf de zwakte van zijn standpunt met den eisch te stellen, dat deze obligaties bij uitloting door andere effecten vervangen moeten worden.

In het algemeen is dit boek zwak en onbevredigend, waar het fundamentele vraagstukken aansnijdt (zij worden er trouwens eer ontweken dan aangevat). Als beschrijvend werk daarentegen is het te loven.

v. B.

¹⁾ Na het afdrucken van zijn boek bracht „De Economist” van Nov. II. hierover een belangwekkende polemiek—Van der Pot—Van Gijn, die hem ter lezing zij aanbevolen.

ONTVANGEN:

Aperçu de la Démographie des divers pays du monde, publié par l'Office permanent de l'Institut International de Statistique; I. Etat de la population; II. Mouvement de la population. La Haye, 1927; W. P. van Stockum & Fils.

Gedenknummer uitgeg. naar aanleiding v. h. 50-j. bestaan van „De Indische Mercurius”, Amsterdam 1928; J. H. de Bussy.

Comité mixte pour la Répression du faux Monnayage; Rapport et Projet de Convention. Genève, 1927; Société des Nations.

Mémorandum sur le Commerce international et sur les Balances des Paiemens. 1912—1926; Vol. I. Aperçu général du Commerce mondial et Balances des Paiemens. Genève, 1927; Société des Nations.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

	JANUARI	1926	1927	1928
Inlagen	f 11.648.925	f 11.610.508	f 12.131.910	
Terugbetalingen ...	„ 10.212.776	„ 10.594.469	„ 11.024.533	
Tegood der inleggers op ultimo	„ 305.395.963	„ 314.236.771	„ 322.439.004	
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 42.011.950	„ 41.928.200	„ 42.545.000	
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uitgegeven	13.992	14.722	14.852	
Aantal geheel afbetaald	7.058	7.402	7.731	
Aantal in omloop op ultimo	1.992.887	2.023.653	2.053.561	

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Januari 1928		Januari 1927	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	61.138	f 3.896.338.000	57.896	f 3.415.785.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	47.196	„ 3.521.543.000	43.257	„ 3.046.493.000
	1.637	„ 9.700.000	1.601	„ 10.678.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Januari 1928		Januari 1927	
	In miljoenen	Aantal	In miljoenen	Aantal
Giro's (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 19.5	19.850	f 13.8	14.597
Girobetalingen aan particulieren	„ 16.-	86.828	„ 22.2	90.720
Geldomzet.				
Ontvangsten	„ 5.1	7.562	„ 5.3	7.424
Betalingen	„ 6.8	29.146	„ 6.8	27.309
Part. rekeninghouders waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponerd	„ 18.6 ¹⁾	31.914 ²⁾	„ 19.2 ¹⁾	29.180 ²⁾
	„ 9.1	3.522 ²⁾	„ 8.9	3.142 ²⁾

¹⁾ Gemiddeld saldo te goed. ²⁾ Einde der maand.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Jan. 1928	Jan. 1928	Jan. 1927
Prod. Steenkolen in tonnen.	902.596	902.596	739.038
Kolenslik	16.721	16.721	9.452
Aantal normale werkdagen .	26 ³⁾	26	25

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Jan. 1928	Jan. 1928	Jan. 1927
Netto-productie in tonnen..	17.637	17.637	16.258
Aantal normale werkdagen	26	26	25

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Jan. 1928	Jan. 1928	Jan. 1927
Afgeleverd:			
Geraff. zout	2.738	2.738	2.461
Industriezout	60	60	50
Afvalzout	190	190	57,5
Aantal normale werkdagen	26	26	25

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Februari 1928	{ 9.469 ¹⁾ 25.069 ²⁾	167	
1 Februari 1927	{ 8.891 ¹⁾ 24.361 ²⁾	168	117

¹⁾ bovengronds. ²⁾ ondergronds. ³⁾ Mijn Laura 25 dagen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various banks including Ned. Bk., Zwits. Nat. Bk., N.Bk.v.Denem., etc., with dates and rates.

OPEN MARKT.

Table of open market exchange rates for various locations like Amsterdam, Londen, Berlin, etc., with columns for different dates.

1) Call money-koers van 24 Febr. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia.

Table of exchange rates for various European cities like Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid.

Table of exchange rates for Stockholm, Copenhagen, Oslo, Buenos Aires, Montreal.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates for New York from London, Paris, Berlin, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various international locations like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table of silver and gold prices for various dates and locations.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table showing the status of the national treasury, including income, expenses, and debt.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of floating debt between the Netherlands and the East Indies.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 27 Februari 1928.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f	51.217.586,95		
	Bijbnk. "	1.291.384,49		
	Ag.sch. "	12.123.858,58	f	64.632.830,02
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—
Idem eigen portef.	f	181.603.379,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				181.603.379,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f	45.941.797,69		
	Bijbnk. "	6.538.572,05		
	Ag.sch. "	63.073.163,07	f	115.553.532,81
Op Effecten	f	111.911.332,81		
Op Goederen en Spec.		3.642.200,—		115.553.532,81
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt en Muntmateriaal				—
Munt, Goud	f	67.730.230,—		
Muntmat., Goud		367.464.300,99	f	435.194.530,99
Munt, Zilver, enz.		27.357.402,41		
Muntmat., Zilver		—		462.551.933,40
Belegging 1/2 kapitaal, reserves en pensioenfonds				23.836.237,27
Gebouwen en Meub. der Bank				5.000.000,—
Diverse rekeningen				27.514.505,76
	f			880.692.418,26
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		7.027.840,39		
Bijzondere reserve		8.000.000,—		
Pensioenfonds		4.828.172,33		
Bankbiljetten in omloop		776.515.900,—		
Bankassignatiën in omloop		269.126,68		
Rek.-Cour. f		13.024.751,69		
saldo's: Anderen		34.992.028,65		48.016.780,34
Diverse rekeningen				16.034.598,52
	f			880.692.418,26
Beschikbaar metaalsaldo	f	297.139.698,59		
Op de basis van 1/2 metaaldekking		132.179.337,19		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is				1.485.698.490,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
27 Febr. '28	67.730	367.464	776.516	48.286	297.140	56
20 " '28	67.745	367.472	768.564	63.875	295.758	55
13 " '28	67.748	367.472	774.327	74.209	293.425	54
6 " '28	67.743	367.478	795.361	69.353	290.062	53
30 Jan. '28	67.757	365.449	788.244	92.093	285.451	52
23 " '28	67.757	363.388	768.262	88.229	288.020	54
28 Febr. '27	60.058	353.964	814.156	31.744	272.394	52
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
20 " 1928	69.951	—	110.459	190.675	25.484
13 " 1928	79.459	—	113.427	190.553	28.054
6 " 1928	89.468	—	108.594	185.474	44.141
30 Jan. 1928	87.168	—	134.110	183.361	39.609
23 " 1928	85.915	—	113.171	183.806	39.383
28 Febr. 1927	101.677	—	141.090	141.111	54.732
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/2 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 Januari 1928	2.320	3.312	163	360	2.215	570
1 Dec. 1927	2.263	3.151	80	27	2.024	792
1 Nov. 1927	2.217	2.762	82	24	1.807	917
1 October 1927	2.144	2.702	195	30	1.839	1.056
1 September 1927	2.066	2.625	149	66	1.859	1.061
1 Augustus 1927	1.996	2.605	153	42	1.919	1.075
1 Januari 1927	1.516	2.081	147	29	1.690	850

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
25 Febr. 1928	192.000		309.400	40.200	122.080
18 " 1928	191.300		312.400	44.800	***
11 " 1928	192.600		317.400	40.400	121.040
21 Jan. 1928	178.060	18.081	318.243	46.611	123.568
14 " 1928	178.127	17.605	323.023	49.232	121.655
7 " 1928	178.212	18.161	323.012	49.283	122.364
31 Dec. 1927	178.209	17.733	319.844	55.411	121.269
26 Febr. 1927	195.402	30.447	305.205	58.457	154.038
27 Febr. 1926	202.883	39.952	338.086	65.717	162.704
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ³⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
25 Febr. 1928		145.200		***	55
18 " 1928		149.100		***	54
11 " 1928		154.400		***	54
21 Jan. 1928	12.872	30.471	100.772	30.154	54
14 " 1928	12.977	28.695	108.836	31.561	53
7 " 1928	12.979	25.922	114.055	32.323	53
31 Dec. 1927	13.037	24.026	114.541	32.364	52
26 Febr. 1927	13.296	19.442	72.086	39.587	62
27 Febr. 1926	9.057	20.317	42.058	79.786	60
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/2 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
22 Febr. 1928	157.918	134.068	285.810	56.250	235.681
15 " 1928	157.997	134.282	287.199	56.250	237.174
8 " 1928	157.565	135.267	289.060	56.250	238.978
1 " 1928	155.878	135.836	288.423	56.250	239.140
25 Jan. 1928	156.203	134.640	288.049	56.250	238.160
18 " 1928	155.540	134.749	290.665	56.250	240.955
23 Febr. 1927	150.148	136.604	281.493	56.250	230.438
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
22 Febr. '28	31.903	52.276	15.033	94.536	43.600	39 3/4
15 " '28	36.296	52.508	12.970	101.137	43.465	38
8 " '28	35.576	53.197	15.351	97.305	42.045	37 1/16
1 " '28	35.258	55.027	14.341	97.583	39.792	35 3/8
25 Jan. '28	35.305	56.717	16.526	98.707	41.313	35 1/10
18 " '28	36.484	60.366	19.201	100.132	40.541	33 1/10
23 Febr. '27	29.965	71.251	17.834	98.478	33.294	28 3/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarop op het buitenl.	Beleeningen
23 Febr. '28	5.544	1.864	343	55	1.692	10	1.716
16 " '28	5.544	1.864	343	55	1.401	9	1.722
9 " '28	5.544	1.864	343	54	1.466	10	1.768
2 " '28	5.544	1.864	343	57	2.081	10	1.686
26 Jan. '28	5.544	1.864	343	56	1.620	8	1.696
24 Febr. '27	5.548	1.864	342	86	3.228	9	1.967
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. aq. Staat	Schatkistbil-jetten ²⁾	Diver-sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
23 Febr. '28	22.400	5.912	26.365	57.702	8.292	80
16 " '28	22.550	5.912	26.512	57.952	8.224	124
9 " '28	22.800	5.906	27.349	58.269	8.831	126
2 " '28	23.100	5.894	27.092	57.765	8.491	155
26 Jan. '28	23.500	5.894	27.302	57.128	10.900	32
24 Febr. '27	29.600	5.624	9.075	51.697	4.752	93
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Febr. 1928	1.886,3	83,5	295,1	1.924,7	22,6
15 " 1928	1.866,4	83,5	292,8	2.963,9	58,4
7 " 1928	1.886,6	83,5	292,9	2.243,6	22,8
31 Jan. 1928	1.865,3	83,5	296,0	2.372,9	91,2
21 " 1928	1.863,4	81,4	306,4	2.078,1	23,5
23 Febr. 1927	1.834,0	93,0	182,7	1.248,0	12,9
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
23 Febr. 1928	94,3	506,2	3.652,9	604,2	214,8
15 " 1928	94,3	577,2	3.784,4	532,6	291,6
7 " 1928	93,1	571,3	4.037,8	509,0	284,0
31 Jan. 1928	93,3	599,1	4.251,2	497,8	281,4
21 " 1928	93,3	565,0	3.682,6	708,0	279,8
23 Febr. 1927	92,6	616,5	2.926,4	653,5	208,3
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	94,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 23, 15, 7 Febr. 31, 21 Jan. '28; 23 Febr. '27, resp. 47; 45; 36; 25; 45; 118 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1928	Goud			Zilver ¹⁾	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.							Schatkist	Partic.
23 Febr.	743	454	44	537	39	386	2.066	23	88	
16 "	743	463	44	540	42	386	2.083	22	86	
9 "	743	463	44	548	31	390	2.087	17	85	
2 "	743	474	44	542	49	390	2.084	31	96	
26 Jan.	741	475	44	559	28	394	2.056	17	139	
24 Febr. ²⁾	624	425	40	481	27	400	1.823	23	123	

¹⁾ Aan de schatkist gecedeerd. ²⁾ 1927.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
8 Febr. '28	2.817,6	1.473,1	167,5	458,8	369,3
1 " '28	2.799,0	1.466,3	171,7	423,4	377,4
25 Jan. '28	2.819,1	1.513,3	169,0	385,2	347,3
18 " '28	2.807,6	1.584,4	167,9	412,1	369,0
11 " '28	2.807,9	1.575,7	159,3	439,1	392,6
4 " '28	2.742,5	1.529,1	146,7	520,9	387,1
9 Febr. '27	2.980,4	1.597,0	167,9	379,1	302,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. ¹⁾	Algem. Dekking-perc. ²⁾
8 Febr. '28	401,3	1.584,2	2.445,2	134,6	69,9	74,1
1 " '28	433,7	1.577,0	2.451,9	134,4	69,5	73,7
25 Jan. '28	440,9	1.584,9	2.401,6	134,2	70,7	75,0
18 " '28	499,4	1.623,8	2.471,6	133,8	68,6	72,7
11 " '28	545,3	1.679,6	2.517,4	132,6	66,9	70,7
4 " '28	627,4	1.760,7	2.536,3	132,5	63,8	67,2
9 Febr. '27	304,7	1.694,1	2.267,0	125,8	75,2	79,5

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
1 Febr. '28	650	15.265	6.575	1.783	20.634	6.670
25 Jan. '28	652	15.200	6.563	1.734	20.523	6.662
18 " '28	653	15.326	6.544	1.804	20.680	6.634
11 " '28	655	15.443	6.529	1.832	20.863	6.628
4 " '28	657	15.631	6.426	1.852	20.984	6.611
2 Febr. '27	679	14.228	5.560	1.652	18.969	5.877

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 27 Februari 1928.

Het algemeene verloop van de internationale fondsenmarkten is in de achter ons liggende berichtswEEK vrij sterk verdeeld geweest. Te Berlijn heeft eerder een matte stemming geheerscht, welke des te opmerkelijker was, omdat de regeling betreffende de in den oorlog in Amerika in beslag genomen Duitse bezittingen over het algemeen wel voldoening heeft gewekt. Als verklaring kan echter dienen het feit, dat tevoren reeds in verschillende kringen rekening was gehouden met de thans tot stand gekomen oplossing en dat men, in verband hiermede, aankopen van de desbetreffende fondsen had uitgevoerd. Dit was geschied in de hoop, dat andere koopers, met name het buitenland, de reeds bij voorbaat gekochte stukken met winst zouden willen overnemen. Nu dit niet het geval is geweest, kwamen de diverse fondsen weder aan de markt en heeft zich het merkwaardige geval voorgedaan, dat juist die papieren, welke voordeel kunnen trekken van de „Freigabe“, in prijs achteruit zijn geloopt. Ook voor het overige echter was de stemming niet opgewekt. Het conflict in de metaalnijverheid van Midden-Duitsland, hoewel voorloopig bezworen, is boven de markt blijven zweven, de ontevredenheid van de landbouwdistricten, benevens de ongunstige stand van de handelsbalans in Januari, hebben het hunne bijgedragen tot een matte tendens. Ook de geldmarkt is, met het oog op de nadering van het einde van de maand, iets stijver geworden.

Te Londen daarentegen is de stemming veel beter geweest. De omstandigheid, dat Courtaulds een hooger dividend plus een „bonus“ op de aandelen heeft uitgekeerd, heeft niet nagelaten een gunstigen indruk te maken. Tegelijkertijd is de beoordeeling van de rubbermarkt en van petroleumfondsen iets beter geworden, zoodat in de genoemde afdelingen de omzetten vrij levendig zijn geweest en de meeste soorten een vooruitgang van betekenis hebben kunnen behalen.

Te Parijs is de houding echter weer meer in overeenstemming geweest met die te Berlijn. Over het algemeen hebben de verkooporders de koopdrachten verre overtroffen. Een bijzondere aanleiding voor dezen gang van zaken viel niet aan te geven, tenzij het een zekere vermoeidheid is geweest, welke er toe drong vroeger opgebouwde posities te liquideeren.

De markt te New York heeft weder voor een verrassing gezorgd, in dien zin, dat de algemeene daling, welke eenige weken achtereen kon worden opgemerkt, niet alleen tot staan is gekomen, doch plaats heeft gemaakt voor een stijging van verschillende soorten, zooals Wabash Railway. Dit heeft te eerder verwondering gewekt, omdat lang niet algemeen de toestand van handel en bedrijf als verbeterd wordt beschouwd.

Ten onzent is de markt weliswaar kalm gebleven, doch hier en daar zijn toch koersverschillen van eenige betekenis voorgekomen. Zelfs in de beleggingsafdeeling is dit het geval geweest, niet zoozeer voor inheemsche soorten, dan wel voor enkele buitenlandse obligaties, waarvoor groote vraag heeft bestaan. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105¹³/₁₆, 105¹/₄, 105⁵/₈; 4¹/₂ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100¹/₄, 100¹⁵/₁₆, 100¹³/₁₆; 4¹/₂ pCt. Ned.-Indië 1928: 98¹⁵/₁₆, 98⁷/₈; 5 pCt. Mexico £ 100—1000: 9¹/₄, 9³/₈, 9, 9¹/₄; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 75¹/₄, 76¹/₂, 76³/₄; 8 pCt. Sao Paulo: 106⁷/₈, 106¹/₄, 106¹/₂.

Van de verschillende aandelen zijn die in industriële ondernemingen nogal sterk op den voorgrond getreden. Voor kunstzijde bestond groote belangstelling. Weliswaar is deze niet zoozeer in krachtige koersverbeteringen tot uiting gekomen, doch de omzetten waren ruim en de grondtoevloed voortdurend opgewekt. Een uitzondering dient te worden gemaakt voor aandelen Hollandsche Kunstzijde Industrie. Ook de vraag naar margarinesoorten was zeer gering. Daarentegen traden aandelen Philips Gloeilampenfabrieken weer sterk op den voorgrond door een belangrijke opwaartsche beweging. Van de overige soorten verdienen vermelding aandelen van Berkel's Patent, Carp's Garenfabrieken, Algemeene Norit Mij. — laatstgenoemde in verband met de gepubliceerde voorloopige jaarcijfers —, enz. Alg. Norit Mij.: 52, 50¹/₄, 52³/₄, 54¹/₄, 56¹/₄; Carp's Garenfabr. Pref. W. Aand.: 55, 57¹/₂, 58¹/₂; Van Berkel's Patent: 211¹/₂, 217¹/₂, 222¹/₂, 227¹/₂; Centrale Suiker Mij.: 103¹/₄, 104, 102¹/₂, 104¹/₄, 103¹/₄; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 175¹/₂, 172¹/₂, 174, 170¹/₄, 171¹/₁₆; Jurgens: 280¹/₂, 282, 278, 275¹/₄, 278¹/₄, 277; Maekubec: 137¹/₂, 140³/₈, 138¹/₂, 140³/₈; Ned. Kunstzijdefabriek: 424¹/₄, 422, 426¹/₄; Philips Gloeilampenfabr.: 563¹/₂, 578¹/₄, 572¹/₂, 582; Zweedsche Lucifer Mij.: 375, 372, 373¹/₂, 366¹/₂.

Rubberaandelen hebben nogal sterk gevarieerd, doch het

koerspeil is, in vergelijking met dat van de vorige berichtsweek, toch niet gestegen. Wel viel op sommige dagen goede vraag op te merken, doch deze scheen in de eerste plaats afkomstig te zijn van contramine dekkingen, zoodat van een krachtige hausse geen sprake is geweest. Amsterdam Rubber: 281 $\frac{1}{4}$, 277 $\frac{1}{4}$, 283 $\frac{1}{8}$, 279, 281 $\frac{1}{2}$; Deli Batavia Rubber: 225 $\frac{1}{4}$, 219, 218 $\frac{1}{2}$, 222; Hessa Rubber: 394, 389 $\frac{1}{2}$, 393, 389; Indische Rubber: 325, 314, 322, 326, 342; Java Caoutchouc: 201 $\frac{1}{2}$, 198, 192 $\frac{1}{2}$, 197, 193 $\frac{1}{4}$; Kali Telepak: 301 $\frac{1}{2}$, 304, 301 $\frac{1}{2}$, 306; Kendeng Lemboe: 391, 381, 384, 380, 388 $\frac{1}{2}$; Majanglanden: 338 $\frac{1}{2}$, 332, 335 $\frac{1}{2}$, 333; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 309, 299, 308 $\frac{1}{2}$, 310; Oost Java Rubber: 355, 349, 366 $\frac{1}{2}$, 351 $\frac{1}{4}$, 355; R'dam Tapanoeli: 147 $\frac{1}{2}$, 145, 148 $\frac{1}{2}$, 151 $\frac{1}{2}$; Serbadjadi: 289 $\frac{1}{4}$, 284 $\frac{1}{2}$, 279, 288; Sumatra Caoutchouc: 245, 229, 226, 238, 235; Sumatra Rubber: 255, 262, 265, 263; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 180, 174 $\frac{1}{2}$, 182 $\frac{1}{4}$; Intercontinental Rubber: 15 $\frac{9}{32}$, 15 $\frac{1}{16}$, 15, 15 $\frac{1}{2}$.

Daarentegen waren aandelen in *tabaksondernemingen* beter van toon. De nadering van de voorjaarsinschrijvingen heeft weder de aandacht gevestigd op deze afdeling ter beurze. Toch is de vraag betrekkelijk gering gebleven en toen tegen het slot in sommige van de Sumatrafondsen eenig aanbod ontstond, was dit zelfs moeilijk te plaatsen. Arendsburg: 670, 660, 668; Besoeki Tabak Mij.: 530; 528, 526; Deli Batavia: 611 $\frac{1}{8}$, 608 $\frac{1}{4}$, 620, 618, 612; Deli Mij.: 464, 462, 475, 474 $\frac{1}{2}$; Oostkust: 264, 258 $\frac{1}{2}$, 265 $\frac{1}{2}$, 260 $\frac{1}{4}$, 261; Senembah Mij.: 514 $\frac{1}{4}$, 508 $\frac{1}{4}$, 516, 513.

De afdeling voor *suikeraandeelen* heeft een beter aspect gekregen door de stijging van de Cubaprijzen en de afdoening van de V.I.S.P. Later is echter eenige reactie ontstaan, toen men ter beurze de door de V.I.S.P. behaalde prijzen als minder gunstig beschouwde. Aandeelen H.V.A. echter zijn bijna voortdurend gevraagd gebleven, in verband met opnieuw opduikende geruchten omtrent een aanstaande emissie van nieuwe aandelen met de toekenning van een „claim”. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 178 $\frac{1}{2}$, 179, 183, 180 $\frac{1}{4}$; Handelsverg. Amsterdam: 810 $\frac{1}{2}$, 811, 818 $\frac{1}{4}$, 815; Javasche Cultuur Mij.: 410 $\frac{1}{4}$, 405 $\frac{1}{4}$, 414 $\frac{1}{4}$, 418, 416 $\frac{1}{2}$; Krian: 222 $\frac{1}{2}$, 223 $\frac{1}{2}$, 224 $\frac{1}{4}$, 224 $\frac{1}{4}$; Maron: 260, 270, 285; Moormann: 427, 425, 438, 439, 437; Ned.-Ind. Suiker Unie: 296 $\frac{1}{2}$, 298, 305 $\frac{1}{4}$, 302 $\frac{1}{2}$, 302; Poerworedjo: 122 $\frac{1}{2}$, 121 $\frac{1}{2}$, 125, 126 $\frac{1}{4}$, 123 $\frac{1}{4}$; Sindanglaet: 460, 456, 455; Suiker Cultuur Mij.: 294 $\frac{1}{2}$, 299, 303; Tjepper: 800, 820; Tjoekir: 618, 636, 640, 635; Watoetoelis Poppoh: 858, 875, 895.

De *petroleummarkt* was vrijwel verlaten en zonder opmerkelijke koersschommelingen. Omtrent een toenadering tusschen de Koninklijke Petroleum Maatschappij en de Standard Oil heeft men tot nu toe niets positiefs kunnen vernemen. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 323 $\frac{1}{4}$, 329 $\frac{1}{2}$, 326 $\frac{1}{4}$; Ge. Holl. Petr. Cy.: 195, 200, 206; Kon. Petr. Mij.: 351 $\frac{1}{8}$, 352 $\frac{7}{8}$, 349 $\frac{1}{2}$, 348 $\frac{1}{4}$; Perlak Petroleum: 78, 79 $\frac{1}{2}$, 78 $\frac{1}{2}$; Peudawa: 23 $\frac{1}{4}$, 23 $\frac{1}{4}$, 23 $\frac{1}{2}$; Marland Oil: 33 $\frac{1}{2}$, 34 $\frac{1}{4}$, 35 $\frac{1}{8}$.

Scheepvaartandeelen waren gevraagd als gevolg van de verbetering, welke op de vrachtenmarkt is ontstaan in verband met vraag naar scheepsruimte voor graanvervoer. Holland-Amerika Lijn: 85, 84 $\frac{1}{2}$, 86 $\frac{1}{2}$; Java-China-Japan Lijn: 135, 136 $\frac{1}{2}$, 138 $\frac{1}{2}$, 137 $\frac{1}{2}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 94 $\frac{1}{4}$, 93, 94 $\frac{1}{2}$; Ned. Scheepvaart Unie: 200 $\frac{1}{4}$, 202 $\frac{1}{4}$, 203 $\frac{1}{2}$; Niveelt Goudriaan: 132 $\frac{1}{4}$, 133 $\frac{1}{2}$, 134 $\frac{1}{2}$; Stoomv. Mij. Nederland: 196, 197 $\frac{1}{2}$, 196, 197.

De afdeling voor *mijnbouwandeelen* was stil. Er is eenige belangstelling ontstaan voor aandelen Billiton, in verband met de in uitzicht gestelde uitbreiding van kapitaal, benevens voor aandelen Boeton. Alg. Exploratie Mij.: 86, 85 $\frac{1}{2}$, 88, 86 $\frac{1}{2}$; Billiton 1e Rubriek: 918, 930; Boeton Mijnbouw Mij.: 166 $\frac{1}{2}$, 167 $\frac{1}{4}$, 170 $\frac{1}{4}$, 172 $\frac{1}{2}$; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 94, 91, 93 $\frac{1}{4}$, 92 $\frac{1}{2}$; Redjang Lebong: 143, 144, 143 $\frac{1}{2}$; Singkep Tin Mij.: 421, 428, 432, 431.

Bankaandeelen waren opgewekt, waarbij aandelen Rotterdamse Bankvereeniging in vrij sterke mate uit de markt werden genomen. Amsterdamsche Bank: 187 $\frac{1}{4}$, 186 $\frac{1}{2}$, 186 $\frac{1}{2}$; Holl. Bank v. Zuid-Amerika: 74 $\frac{1}{2}$, 75 $\frac{1}{2}$, 74 $\frac{1}{2}$; Incasso Bank: 129 $\frac{1}{2}$, 129 $\frac{1}{4}$; Koloniale Bank: 271 $\frac{1}{4}$, 268 $\frac{1}{4}$, 276, 275; Ned. Ind. Handelsbank: 178 $\frac{1}{2}$, 179, 181 $\frac{1}{2}$; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 175, 174 $\frac{1}{4}$, 177, 176 $\frac{1}{4}$; R'damsche Bankvereeniging: 98 $\frac{1}{2}$, 98 $\frac{1}{2}$, 99 $\frac{1}{2}$, 100 $\frac{1}{2}$; Twentsche Bank: 145 $\frac{1}{4}$, 146.

De *Amerikaansche markt* was in overeenstemming met Wallstreet, opgewekt, vooral tegen het einde van de berichtsweek. Opmerkelijk was ook hier de sterke verbetering van aandelen Wabash. American Water Works: 55 $\frac{1}{2}$ (ex div.), 110 $\frac{1}{4}$, 110; Studebaker: 61 $\frac{1}{2}$, 62, 62 $\frac{1}{4}$, 62; United States Steel Corp.: 139 $\frac{1}{2}$, 141 $\frac{1}{4}$, 140 $\frac{1}{2}$; Atchison Topeca: 183 $\frac{1}{2}$, 186 $\frac{1}{2}$, 187 $\frac{1}{4}$; Baltimore & Ohio: 110, 111 $\frac{1}{4}$, 114 $\frac{1}{4}$; Erie: 50 $\frac{1}{2}$, 52 $\frac{1}{2}$, 53 $\frac{1}{2}$, 54 $\frac{1}{2}$; New York Ontario & Western: 25 $\frac{1}{2}$, 26 $\frac{1}{2}$, 27 $\frac{1}{16}$, 27 $\frac{9}{32}$; St. Louis & San Francisco: 110 $\frac{1}{4}$, 111, 113 $\frac{1}{4}$; Wabash Railway: 53 $\frac{11}{32}$, 56 $\frac{1}{16}$, 60 $\frac{13}{16}$, 65 $\frac{11}{32}$.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

28 Februari 1928.

Tarwe: In de tarwemarkten is in de afgelopen week weinig verandering gekomen. De Europeesche markten zijn niet tot de zakeloosheid van eenigen tijd geleden teruggevallen, verschillende markten hebben tamelijk veel belangstelling getoond, maar de prijzen zijn in Europa toch eenigszins teruggelopen. In de niet-Europeesche markten is dit niet het geval. In Argentinië openden de tarwetermijnmarkten na de Carnavalestdagen vast, doch deze prijsverhooging ging in de volgende dagen bijna geheel verloren. Chicago sluit op 27 Februari ca. 1 d.c. per 60 lbs. hooger dan een week geleden en hetzelfde is ongeveer het geval in Winnipeg. De wekelijksche verschepingen waren zeer veel geringer, gedeeltelijk het gevolg van de feestdagen in Argentinië, doch nog meer van kleine Noord-Amerikaansche afladingen. Vooral de afladingen van de Pacific waren na de zeer groote afladingen der vorige week klein. De naar Europa stoomende hoeveelheid is dientengevolge belangrijk afgenomen, doch is toch nog grooter dan omstreeks dezen tijd een jaar geleden.

Het blijkt, dat de consumptie van tarwe toch grooter is dan men eenigen tijd geleden vermoed heeft, maar aan den anderen kant is het eveneens duidelijk, dat voor dit oogstjaar ruim voldoende tarwe in de exportlanden beschikbaar is. Er blijkt alleen in den laatsten tijd steeds meer, dat de Vereenigde Staten zeer ongevoelig zijn voor het gebrek aan vraag van den kant van Europa, zoodat het Canada en Argentinië zijn, die in hoofdzaak Europa moeten voorzien.

Australië is als verscheper heel klein geworden en waar van die zijde ook geen vraag van beteekenis naar scheepsruimte bestaat, mag men voorloopig ook geen grotere verschepingen van dat land tegemoet zien. Dientengevolge zijn de prijzen voor Australische tarwe in de afgelopen week nogal wat gestegen. Argentinië heeft reeds een belangrijke hoeveelheid van den nieuwen oogst verscheept, doch er is geen reden om te veronderstellen, dat dit land voorloopig niet met vrijwel even groote verschepingen zal voortgaan. Eerst na Juni of Juli zien wij kleinere verschepingen tegemoet, maar dan nadert ook wederom de tijd, dat het Noordelijk Halfronde de nieuwe oogsten aan de markt brengt.

Wat die nieuwe oogsten betreft, de berichten in de Vereenigde Staten zijn verbeterd. Ontegenzeggelijk heeft de wintertarwe dezen winter nogal wat geleden, maar gezien den grooten uitzaai, mag men, althans voorloopig, geen kleinere oogst verwachten. Daar Canada in hoofdzaak zomertarwe verbouwt, is het nog te vroeg om aan de niet zeer gunstige berichten van dat land groote waarde te hechten.

De berichten uit Indië wijzen op een oogst, die niet veel van den vorigen zal verschillen.

De Europeesche oogstberichten zijn over het algemeen goed. In Frankrijk is men nog niet tevreden, daar men de laatste maanden te veel regen gehad heeft. De lange periode van zonneschijn, die wij sedert dien gehad hebben, zal ontengzeggelijk de oogstvooruitzichten ten goede komen. Het is belangrijk te zien uit de gepubliceerde cijfers over den Franschen import, dat er in 1927 werd geïmporteerd 2.161.367 tons tegen slechts 463.128 tons in het jaar tevoren en 1.212.489 tons in 1925. Hieruit ziet men hoeveel de import in Frankrijk het eene jaar met het andere verschildt en hoe belangrijk dus ook de oogstberichten van dit land voor de toekomstige behoefte van Europa zijn. De berichten uit Duitschland, Centraal- en Oost-Europa zijn over het algemeen gunstig, met uitzondering van Rusland, waaromtrent wij na de onlangs gepubliceerde ongunstige berichten, geen nieuws te vermelden hebben.

Rogge: De roggemarkten zijn over het algemeen vast gebleven. In Amerika zijn de prijzen, behoudens kleine reacties, regelmatig gestegen en de Europeesche landen hebben die verhooging wel moeten volgen, ofschoon wij ook nu slechts enkele zaken kunnen vermelden. De iets grotere verschepingen hebben weinig druk veroorzaakt. Waarschijnlijk is de totale hoeveelheid rogge, die in de wereld beschikbaar is tot de nieuwe oogsten in Europa aan de markt komen, niet al te groot.

Maïs: Na de zeer vaste markten, die wij de laatste week gehad hebben, was het begrijpelijk, dat wij nu wederom een periode hebben gehad van kalmere markten met een lichte reactie in de prijzen. De afladingen van Argentinië waren buitengewoon klein, waarschijnlijk ook ten gevolge van de feestdagen. Noord-Amerika verscheepte bijna evenveel als Argentinië, doch ook thans wederom is het grootste gedeelte van deze verschepingen bestemd voor Hollaud. Toch hebben deze afladingen op de markt geen

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	27 Febr. 1928	20 Febr. 1928	28 Febr. 1927
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Maïs Maart	Lijnzaad Maart				
25 Feb. '28	132 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	93 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	54 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	10,85	7,50 ²⁾	14,85	Tarwe (Hardwinter II) ... ¹⁾	14,50	14,—	15,25
18 „ '28	132 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	94 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	54 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	10,80	7,55 ²⁾	14,90	Rogge (No. 2 Western) ... ¹⁾	13,10	12,90	12,90
25 Feb. '27	139 $\frac{7}{8}$	77 $\frac{3}{8}$	44 $\frac{7}{8}$	10,90	5,85	14,40	Mais (La Plata) ... ²⁾	232,—	230,—	168,—
25 Feb. '26	165	79 $\frac{3}{8}$	41 $\frac{3}{8}$	12,85	6,80	15,20	Gerst (No. 2 barley) ... ²⁾	249,—	247,—	225,—
25 Feb. '25	190 $\frac{1}{8}$	131 $\frac{3}{8}$	54 $\frac{3}{8}$	17,25	10,65	24,40	Haver (Canada 3) ... ¹⁾	13,25	13,20	11,60
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{8}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ... ¹⁾	14,25	14,20	12,20
							Lijnzaad (La Plata) ... ²⁾	357,—	358,—	364,—

¹⁾ per Mrt. ²⁾ per Mei.

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	19/25 Febr. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	19/25 Febr. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	27.108	262.050	256.155	4.642	8.442	9.264	270.492	265.419
Rogge.....	707	14.392	35.619	—	—	—	14.392	35.619
Boekweit.....	23	5.125	5.450	—	—	67	5.125	5.517
Maïs.....	15.972	158.776	233.818	7.726	42.677	48.914	201.453	282.732
Gerst.....	16.303	60.681	58.667	—	2.374	1.190	63.055	59.857
Haver.....	13.302	38.291	16.642	—	—	100	38.291	16.742
Lijnzaad.....	406	23.022	21.912	13.286	45.978	28.745	69.000	50.657
Lijnkoek.....	4.184	38.143	21.300	—	100	—	38.243	21.300
Tarwemeel.....	1.883	23.789	21.872	1.393	7.422	6.655	31.211	28.527
Andere meelsoorten.....	144	2.182	2.715	—	—	—	2.182	2.715

sterken druk uitgeoefend, want spoedige mixedmaïs bleef gevraagd. Nieuwe zaken met Noord-Amerika zijn slechts weinig tot stand gekomen, daar meestal Chicago te hoog was. Toen Zaterdag Chicago nogal wat gedaald was; zijn er Maandag wel eenige zaken gedaan, doch een groote omzet kon niet verkregen worden, omdat afladers wegens gebrek aan vrachtruimte niet ruim aanboden. Maandag is in Chicago de markt wederom gestegen, zoodat ten slotte de opties te Chicago nog iets hooger sluiten dan een week tevoren. De aanvoeren in de Westelijke plaatsen der Vereenigde Staten zijn wederom belangrijk toegenomen, doch de zichtbare voorraad nam iets af, wat wel duidt op een goede loco vraag.

Argentinië biedt bijna geen maïs meer aan van den ouden oogst. Het prijsverschil met maïs van den nieuwen oogst is zeer groot, doch in de meeste Europeesche markten houden de koopers zich nog teruggetrokken voor deze nieuwe oogstmaïs, zoodat er geen groote omzet kon bereikt worden. Het weer is in Argentinië verbeterd, zoodat er wederom meer maïs per April aflading geoffreerd werd en tot lagere prijzen. Aan den anderen kant wordt nog eens de vertraging van den oogst bevestigd, terwijl bovendien in Argentinië vrij algemeen wordt aangenomen, dat de nieuwe oogst belangrijk kleiner dan de oude zal zijn.

Ook met Zuid-Afrika hebben de zaken weinig te betekenen gehad, doch stoomende partijen worden regelmatig opgenomen. Afladingen van Zuid-Afrika waren iets grooter, doch hebben nog niet veel te betekenen. Meer zaken zijn tot stand gekomen in Nederlandsch-Indische maïs. Ook hier vindt men een aanmerkelijk prijsverschil voor spoedige aflading.

Gerst: De gerstmarkten waren zeer rustig gestemd en de prijzen blijven vast. De verschepingen waren tamelijk ruim, doch iets kleiner dan een week geleden. Ditmaal verscheppte Argentinië meer dan Noord-Amerika, terwijl er van den Donau in het geheel geen verschepingen vermeld worden.

Haver: Ook haver was vast gestemd met goede vraag in de meeste markten voor de beste kwaliteiten. Toen verkoopers hun prijzen evenwel verhoogden, kwamen omzeten niet gemakkelijk tot stand.

SUIKER.

Ook deze week bleven de Amerikaansche en Europeesche Suikermarkten over het algemeen nog vrij lusteloos gestemd. Het bericht, dat de Cubaansche Export Vereeniging het restant verkocht van de hoeveelheid suiker, bestemd voor landen buiten de V. S., vermocht hierin vrijwel geen verandering te brengen.

Op de New Yorksche termijnmarkt trokken de noteringen in den loop der week ietwat aan en was het slot a. v.:

S. C. 4.33; Mrt. 2.53; Mei 2.58; Juli 2.68; Sept. 2.77; Dec. 2.85.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. be-

droegen deze week 62.000 tons, de versmeltingen 42.000 tons tegen 50.000 tons in 1927 en de voorraden 225.000 tons tegen 219.000 tons.

Kleine kwantiteiten prompte Cuba en andere ruwsuiker werden verhandeld tot 2% a 2 $\frac{1}{8}$ d.c. c. & fr. New York. De laatste Cubastatistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 21/2 ..	1.000.000	1.335.096	1.552.460
Weekontv. afscheephavens ..	231.856	203.050	181.554
Totaal sedert 1/1 tot 18/2....	740.325	1.027.540	1.310.466
Werkende fabrieken.....	169	173	174
Weekexport.....	74.212	94.411	106.263
Totale export 1/1 tot 18/2 ..	216.203	421.503	732.251
Voorraad afscheephavens. ...	524.122	606.037	578.215
Voorraad Binnenland.....	249.675	666.656	462.784

Zooals boven gemeld verkocht de Cubaansche Export Vereeniging deze week het restant suiker (223.000 tons) voor uitvoer naar landen buiten de V. S. en wel ongeveer 190.000 tons aan Britsche Raffinadeurs; 18.000 tons naar het vasteland van Europa en pl.m. 15.000 tons aan Amerikaansche Raffinadeurs om als Raffinade te worden uitgevoerd. Hiermede zijn de 600.000 tons, welke voor dit doel bestemd waren, geheel verkocht.

In Engeland konden de noteringen op de termijnmarkt de afgelopen week tusschen 1 $\frac{1}{2}$ d. en 2 $\frac{1}{4}$ verbeteren en was het slot a. v.: Febr. sh. 15/6; Mrt. sh. 15/7 $\frac{1}{2}$; Mei sh. 15/10 $\frac{1}{2}$; Aug. sh. 16/1 $\frac{1}{2}$; Dec. sh. 16/3.

Op Java verkocht de V.I.S.P. in den loop dezer week ongeveer 167.000 tons Superieur tot f 15.— In de tweede hand bleef de markt prijshoudend; voor vroege leveringen trokken prijzen ietwat aan.

Hier te lande opende de markt tamelijk vast en bleef tot het slot prijshoudend gestemd. De slotnoteringen waren: Mrt. f 16 $\frac{1}{4}$; Mei f 17 $\frac{1}{8}$; Aug. f 17 $\frac{3}{8}$ en Dec. f 17 $\frac{1}{2}$ alles koopers, met verkoopers tot f $\frac{1}{8}$ a f $\frac{1}{4}$ hooger. De omzet bedroeg deze week 7050 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 22 Februari 1928.

De Amerikaansche katoenmarkt is kalm, maar vast en prijzen zijn weer eenigszins opgelopen. De ontvangsten in de havens bedragen circa 7 miljoen balen tegen 10 $\frac{1}{2}$ miljoen in het vorig seizoen en de export ca. 5 miljoen tegen resp. 7 $\frac{1}{2}$ miljoen. Egyptische katoen is eveneens vaster, terwijl de ontvangsten in Alexandrië circa 1 $\frac{1}{2}$ miljoen cantars minder bedragen dan in het vorig seizoen. Locovraag in Liverpool blijft van weinig betekenis en de totaalverkoopten bedroegen in de afgelopen week 37.000 balen.

De Amerikaansche garenmarkt was vrij actief gedurende de laatste dagen der vorige week. Er werden belangrijke zaken gedaan in de meeste soorten, twist en weft voornamelijk voor binnenlandsch gebruik. Men schrijft deze

activiteit toe aan inkoop van fabrikanten, die in verband met de vastere stemming van het ruwe materiaal hun jongste verkoopen in manufacturen dekken. Het blijft echter voor spinners moeilijk hun marges te verbeteren en in enkele gevallen is men hierin zelfs achteruit gegaan. Mule bundelgarens werden ook beter gevraagd, als ook getwijnde garens, zoowel voor het binnenland als voor export. Gisteren ging er echter minder om. De stijging van katoenprijzen hield zaken tegen, hoewel hier en daar enkele verkoopers een goeden omzet rapporteerden, ofschoon de prijzen niet voldoende waren en in vele gevallen elders geweigerd werden.

Er bestond een goede vraag naar boomen, doch hoewel het prijsverschil niet bijzonder groot was, kwam men in de meeste gevallen niet tot zaken, zoodat biedingen weer teruggevoeren moesten worden. Een conferentie van vertegenwoordigers der Federation en werknemers had gisteren plaats. In plaats van een „Statutory Committee”, zoodat door de werknemers werd verlangd, werd een voorstel gedaan om een commissie van twaalf afgevaardigden van elke organisatie te benoemen ten einde de middelen te bespreken, welke eventueel tot lagere productiekosten zullen leiden om op deze wijze een grooter gedeelte der zaken in de industrie tot zich te kunnen trekken, welke commissie binnen een maand verslag zou uitbrengen. Hierop moesten de afgevaardigden der werknemers eerst met hunne organisaties dit voorstel bespreken, zoodat de conferentie tot den volgende Maandag verdaagd werd. In Egyptische garens gaat over het algemeen weinig om. Zaken beperken zich hierin voornamelijk tot kleine hoeveelheden, terwijl prijzen achteruitgegaan zijn. Deze condities en de stijging van het ruwe materiaal houden contracten op groote schaal tegen.

De stemming in de doekmarkt blijft optimistisch en er bestaat een goede vraag van de meeste overzeesche markten. Biedingen zijn nogal aan den lagen kant, zoodat het dikwijls zeer moeilijk is orders te boeken. Het is ondoenlijk te bepalen, hoeveel zaken er werkelijk tot stand zijn gekomen. Doch door de vastere stemming, die men algemeen constateert, neemt men wel aan, dat er door de stijgende katoenmarkt algemeen meer gekocht is. Zoodat wij de vorige week reeds schreven, heeft de markt bepaald meer ruggegraat gekregen en zijn fabrikanten eerder geneigd hunne noteeringen te verhoogen, zoodat het zeer moeilijk wordt concessies te verkrijgen. Prijsideeën van koopers hebben niet altijd gelijken tred gehouden met die der Manchestermarkt, waardoor een groot gedeelte der aanvragen niet geboekt is kunnen worden, doch hieruit blijkt wel, dat de meeste overzeesche markten meer belang in de huidige positie beginnen te stellen.

Liverpoolnoteeringen	Oost. koersen 14 Feb. 21 Feb.
15 Feb. 22 Feb.	T.T. op Br.-Indië 1/5 1/5 1/5
F.G.F. Sakellaridis 17,40 17,90	T.T. op Hongkong 2/0 1/8 2/0 1/8
G.F. No. 1 Oomra 7,50 7,60	T.T. op Shanghai 2/6 2/6

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middleing Uplands.)

	24 Febr. 1928	17 Febr. 1928	10 Febr. 1928	24 Febr. 1927	24 Febr. 1926
New York voor Middling ...	19,— c	18,35 c	18,45 c	14,20 c	20,35 c
New Orleans voor Middling	18,51 c	18,— c	17,96 c	13,89 c	19,30 c
Liverpool voor Middling ...	10,40 d	10,25 d	10,07 d	7,84 d	10,43 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '27 tot 17 Febr. '28	Overeenkomstige periode	
		1926/27	1925/26
Ontvangsten Gulf-Havens.	6981	10518	7924
Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	864	1845	1706
„ „ 't Vasteland etc.	3421	4404	3295
„ „ Japan	752	1071	805

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	17 Febr. '28	Overeenkomstig tjdsttp	
		1927	1926
Amerik. havens.	2191	2764	1484
Binnenland	1049	1304	1887
New York	195	196	50
New Orleans	514	623	509
Liverpool	541	994	589

KOFFIE.

De vaste stemming voor het artikel hield ook in de afgelopen week aan en kwam in de eerste plaats tot uiting in de onafgebroken stijgende richting der kost- en vracht-aanbiedingen van Brazilië en het daarmede verband houdend ophoopen der noteeringen aan de verschillende termijnmarkten. In Brazilië zijn de offertes van Santos op het oogenblik ongeveer 3/- hooger dan een week geleden; die van Rio zijn dooreen genomen ongeveer 2/- hooger. In beide soorten kwamen nogal wat zaken op prompte verscheping tot stand.

Ook Nederlandsch-Indië was met Robusta niet onbelangrijk hooger. De cif-prijs voor Palembang Robusta steeg ongeveer 1 1/2 ct., waartegenover die van de betere ongewaschen soorten slechts 3/4 a 1 ct. opliep en die van Java W.I.B. f.a.q. ongeveer 1 1/4 ct. Tot afladingszaken van beteekenis kwam het in deze soorten echter ditmaal niet.

Eindelijk werd deze week bekend, hoe groot de voorraden, door het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie van Sao Paulo in de pakhuisen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 31 Januari 11. waren. Volgens geografische mededeeling van het Instituut bedroeg op dien datum de voorraad 13.354.000 balen, hetgeen tegen 31 December eene vermeerdering beteekent van 234.000 balen. Het feit, dat de vermeerdering dezer voorraden in Januari slechts 234.000 balen bedroeg tegen 849.000 balen in December en 1.222.000 balen in November, geeft aanleiding tot de veronderstelling, dat de verwachting, de vorige maand door het Instituut uitgesproken, volgens welke het restant van den oogst tegen het einde van Januari vanuit de plantages in de binnenlandsche pakhuisen zou zijn afgeleverd, niet al te erg beschaamd is geworden. In elk geval is er grond om aan te nemen, dat, nu in Januari de aanvoeren in het binnenland slechts ruim 200.000 balen grooter geweest zijn dan de hoeveelheden uit het binnenland naar de afscheephaven van Santos doorgelaten, die aanvoeren in Februari kleiner zullen zijn dan de naar de afscheephaven doorgelaten hoeveelheden, waardoor dan de voorraden in de binnenlandsche pakhuisen aan het einde dezer maand voor het eerst weder eene vermindering zullen aanwijken.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt stegen voor het Gemengd contract in doorsnede ongeveer 1 1/4 ct. Voor het Santos-contract, dat ten gevolge van de zeer geringe belangstelling veel te lang onveranderd was gebleven, liepen zij 3 a 4 ct. op, waardoor deze nu weder in betere verhouding tot die van het Gemengd contract zijn gekomen.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 102/6 a 103/6 per owt. en van dito Prime ongeveer 106/- a 107/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 74/- a 75/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Februari-verscheping, 35 1/2 ct.; Palembang Robusta, Maart-verscheping, 36 ct.; Benkoelen Robusta, Mrt./April-verscheping, 37 ct.; Mandheling Robusta, Febr./Mrt.-verscheping, 39 1/2 ct.; Mandheling Robusta, Mrt./April-verscheping, 39 1/2 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Maart-verscheping, 46 1/4 ct., alles per 1/2 KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officiele loco-noteeringen bleven onveranderd 62 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 46 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
28 Febr.	52	51	50	—	43 1/8	43 3/4	42 1/4	41 1/8
21 "	48 7/8	47	46	—	43 1/8	42 3/8	40 7/8	39 7/8
14 "	48 7/8	47	46	—	43 1/2	42 1/2	40 7/8	40
7 "	48 7/8	47	46	—	42 3/4	41 1/8	40 1/4	39 3/8

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
27 Febr.	\$ 15,52	\$ 14,84	\$ 14,20	\$ 13,99
20 "	" 14,81	" 14,20	" 13,58	" 13,40
11 "	" 14,02	" 13,85	" 13,38	" 13,23
6 "	" 13,80	" 13,63	" 13,30	" 13,17

Rotterdam, 28 Februari 1928.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
27 Febr. 1928	328.000	26.900	946.000	33 000	61 ¹ / ₁₂₈
18 „ 1928	343.000	26.350	883.000	33 000	61 ¹ / ₁₂₈
13 „ 1928	352.000	25.525	1.005.000	33.000	6
26 Febr. 1927	223.000	25.525	1.018.000	25.800	51 ¹ / ₃₂

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloope week	Sedert 1 Juli	Afgeloope week	Sedert 1 Juli
25 Febr. 1928....	41.000	2.711.000	150.000	6.902.000
26 Febr. 1927....	38.000	2.695.000	182.000	6 341.000

1) In Reis.

THEE.

Bij het overzicht van de theemarkt in de afgelopen week dient melding te worden gemaakt van de veiling op den 23sten dezer, die een aanbod omvatte van ca. 22.500 kn. Nederlandsch-Indische thee, directe aanvoer.

Deze veiling had, mede in navolging van Londen, een kalm verloop, terwijl de prijzen over het algemeen een verderen kleinen teruggang te zien gaven.

Voor de goede soorten gruis- en bladthee, bedroeg die 2 à 5 cts., terwijl de middensoorten en de Ordinaire kwaliteiten een vermindering te zien gaven van 1 à 4 cts.

Gewone- en middenkwaliteit gruis waren prijshoudend en konden zelfs meerdere malen iets in prijs verbeteren.

Bladsorteeringen waren op deze veiling minder gevraagd en boekten ook de grootste prijsteruggangen.

Het saldo onverkochte thee uit deze veiling bedroeg 1500 à 2000 kn. Voor de volgende veiling van den 15en Maart zijn aangeslagen ca. 16.500 kn., een aanbod dat vrij belangrijk beneden dat van verleden jaar blijft.

Amsterdam, 27 Februari 1928.

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week tamelijk onbewogen. De beste vraag kwam van Marseille; Indië offerede regelmatig, doch slechts kleine quantiteiten.

De markt sloot met koopers voor:

Nederl.-Indische f.m.s., stoomend	f 33 ¹ / ₈
„ „ „ aflad. Jan./Febr.	„ 33 ¹ / ₈
„ „ „ Febr./Mrt.	„ 33
„ „ „ Mixed, aflad. Jan./Febr.	„ 32 ¹ / ₈
„ „ „ „ Febr./Mrt.	„ 32 ¹ / ₈
„ „ „ „ Mrt./April	„ 32 ¹ / ₈

STEENKOLEN.

Sinds ons laatste bericht zijn de beslissingen bekend geworden van de onafhankelijke voorzitters van den Northumberland and the Durham Counties Loonraad, welke uitmaken, dat het percentage, dat op de minimum percentage-basis zal worden toegelegd, zal worden verlaagd voor Northumberland van 80 tot 40 pCt. en voor Durham van 89 tot 65 pCt. De reducties in beide Counties gaan 1 Maart a.s. in en zullen drie maanden duren. Er wordt aangenomen dat de verlaging op de loonen een vermindering in den kostprij van de kolen zal beteekenen van ongeveer 9 d. per ton. Om te voorkomen, dat dit gunstige verschil linea recta zal worden overhandigd aan het buitenland, zijn de verschillende mijnbesturen met- elkaar te rade gegaan met de bedoeling geen verdere prijsverlagingen toe te staan en liever de mijnen te sluiten dan de prijzen steeds lager te zien gaan, welk laatste een zekere ruïne beteekent en voor de mijnbedrijven zelf, zoowel als voor de mijnwerkers. Intusschen is het de vraag wat Wales doen zal met zijn betrekkelijk groot percentage van voor uitvoer bestemde kolen. Het Marketing Scheme voor dat district, waarover men het eens schijnt te zijn, zal wel niet 1 Maart in werking kunnen komen.

In Westfalen blijven de prijzen vast door gebrek aan beschikbare, courante vetkolen.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 9,50
Durham Ongezeefde	„ 10,25
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 11,75
Schotsche Gezeefde	„ 9,75
Yorkshire Gewasschen Doubles	„ 11,50

Westfaalsche Vettörder	f 13,15
„ Vetstukken	„ 14,40
„ Smeenootjes	„ 13,90
„ Gasvlamförder	„ 13,15
„ Gietcokes	„ 16,25

alles per ton van 1000 K.G. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,— Markt prijshoudend.

28 Februari 1928.

IJZER.

In de vaste stemming, welke nu reeds verscheidene weken de ijzer- en staalmarkt vertoont, kwam geen verandering. In Engeland was het vooral de Cleveland-markt, waar eene verbetering is ingetreden en op de Londensche beurs van de vorige week deden geruchten van eene a.s. prijsverhoging de ronde. Op het Continent zijn in de afgelopen twee weken de staalprijzen belangrijk gestegen, ook ruwijzer is een paar shillings duurder geworden.

	Noteering in de week van		
	12/18 Fbr. 1928	19,25 Fbr. 1928	21,27 Fbr. 1927
Ruwijzer.			
<i>f.o.t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	67 ¹ / ₂	67 ¹ / ₂	88
„ „ „ 3	65/-	65	83
„ „ „ 4	64/-	64	82
Hematite East Coast mixed numbers	69	69	90
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage	435,—	435,—	510,—
Semi-phosphoreuse	470,—	470,—	545,—
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroheisen no. 1	86.50	86.50	88.—
„ „ „ 3	82.—	82.—	86.—
Hämatit	87.50	87.50	93.50
<i>f.o.b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3..	63-64	63-64	70-72 ¹ / ₂
Walsproducten.			
<i>f.o.b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	105	106-107 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂ -98 ¹ / ₂
Plaatijzer 5 mM.....	122-123	125-126	120
„ 3 „	127-128	130-131	127 ¹ / ₂ -128

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Standard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
27 Febr. 1928 ..	60.17/8	66.10/-	232.17/6	20.5/-	25.2/6
20 „ 1928 ..	61.10/-	66.15/-	230 2/6	19.17/6	25.5/-
13 „ 1928 ..	61.15/-	66.15/-	227.17/6	20.-/-	25.12/6
6 „ 1928 ..	62.5/-	66.12/6	242.15/-	21.2/6	25.17/6
28 Febr. 1927 ..	56.15/-	63.-/-	315.2/6	28.10/-	31.-/-
20 Juli 1914 ..	61.-/-	6	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

RIJNVAART.

Week van 19 t/m. 25 Februari 1928.

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk erts, waren levendiger dan de voorafgaande week. Scheepsruimte bleef bij meer vraag voldoende beschikbaar. Voor erts naar Dortmund werd de vraag ook minder. De vrachten bedroegen: voor erts naar de Ruhrhavens 30 à 32¹/₂ met ¹/₄, 40 à 42¹/₂ ct. met ¹/₂ lostijd; voor erts naar Dortmund/Hardenberg f 1,20 à f 1,30 met ¹/₄ lostijd, f 1,30 à f 1,40 met ¹/₂ lostijd. Naar den Bovenrijn ca. 90 c. à f 1,— per last. Het sleeploon varieerde tusschen het 40 en 55 cents tarief. De waterstand, hoewel sterk vallend, bleef gunstig.

In de Ruhrhavens werden de verschepingen van kolen levendiger. De vrachten bleven onveranderd.